

LAROUSSE

Bách khoa thư
Tiểu học Larousse

THIÊN NHIÊN

Tiểu học vui đọc,
trau dồi kiến thức

DANH VIẾT dịch

Bách khoa thư Tiểu học Larousse

THIÊN NHIÊN

Tiểu học vui đọc, trau dồi kiến thức

DANH VIẾT dịch

NHÀ XUẤT BẢN
THẾ GIỚI

MỤC LỤC

BỐN MÙA

5

Mùa xuân đến.....	6
Mùa hè muôn năm!.....	8
Mùa thu sắc màu	10
Mùa đông lạnh giá!	12
Mưa hay khô?.....	14

Ở NÔNG THÔN

17

Chào mừng đến thăm vườn!.....	18
Quả rất ngon!	20
Trên đồng.....	22
Bờ gấu thật hữu ích và xinh đẹp!.....	24

THEO DÒNG NƯỚC

27

Trong lòng ao hồ có rất nhiều sự sống! ..	28
Dòng sông trôi chảy	30
Vô số loài cá!	32
Đầm lầy vô vàn sinh vật!	34

ĐẠO CHƠI TRONG RỪNG

37

Cây lá rậm: khi lá rụng	38
Cây lá kim: loại lá lạ lùng!.....	40
Nấm muôn hình muôn vẻ.....	42
Những vị chủ rừng có lông mao và lông vũ.	44
Cả một thế giới trong lớp mùn!.....	46

TRÊN NÚI

49

Từ thung lũng lên đỉnh núi	50
Núi mùa hè	52
Núi trắng xóa!	54
Thế giới trong hang động	56

Ở BIỂN

59

Triều dâng và triều rút	60
Cảnh quan đa dạng	62
Sự sống ở biển	64
Sự sống ngoài biển khơi	66
Các vận động viên siêu hạng của biển sâu	68

Ở NHỮNG XỨ SỞ XA XÔI

71

Hai mùa trên đồng cỏ châu phi	72
Rừng nhiệt đới um tùm	74
Sa mạc: nóng hầm hập!	76
Vương quốc lạnh lẽo	78
Vùng biển phía Nam rực rỡ	80

THIÊN NHIÊN ĐÁNG KINH NGẠC 83

Nước, kỳ quan của thiên nhiên	84
Những núi đá kỳ cục!	86
Những kỹ sư đại tài của thế giới động vật!	88
Những loài cây lạ lùng!	90
Những loài vật thông minh!	92

THIÊN NHIÊN NỔI GIẬN! 95

Cơn thịnh nộ của bầu trời!	96
Mặt đất tam bành	98
Núi lửa thức giấc	100

THIÊN NHIÊN LẦM NGUY 103

Trái Đất bị tàn phá	104
Các loài động, thực vật trên bờ tuyệt chủng!	106
Cùng bảo vệ Trái Đất!	108

TRA CỨU THEO VẤN

110

BỐN MÙA

MÙA XUÂN ĐẾN

Ngày dài hơn và nắng sưởi ấm mặt đất. Cây cối đâm chồi, muôn hoa đua nở, chim hót líu lo, thú non chào đời báo hiệu mùa xuân đến.

Thủy tiên, phong quỳ rừng, hoa chuông xanh, nghệ tây, violet, dừa cạn...
trăm hoa khoe sắc.

Anh thảo dại

Anh thảo vườn

Anh thảo là một trong những loài hoa đầu tiên khoe sắc khi xuân đến. Anh thảo dại hoa vàng. Anh thảo vườn hoa cam, đỏ, hồng, xanh lam...

Tử đinh hương phô những chùm hoa đẹp màu hồng, tím, cam quỳ hay trắng. Hoa tử đinh hương rất thơm!

CÂY ĂN QUẢ ĐANG KỶ RA HOA

anh đào

táo

đào

lê

mận

MÙA MUÔNG THÚ TÌM BẠN!

Thỏ rừng được đứng trên chân sau biểu diễn màn “đấm bốc” và nhảy rất hăng để làm vừa lòng thỏ cái. Trông đến là buồn cười!

Trên núi, **gà gô trống** gáy và nhảy múa để quyến rũ gà gô mái. Gà mái sẽ chọn ra chú gà trống trình diễn hay nhất!

Trong ao, khi đêm xuống, **ếch xanh** được đồng thanh kêu để thu hút ếch cái. Chúng kêu mới to làm sao!

TIN VUI

Hươu con thật dễ thương! Vài giờ sau khi chào đời hươu con đã biết đi.

Cáo con mới sinh có bộ lông màu xám. Nhưng từ 2 đến 4 tháng sau, chúng sẽ đổi sang màu hung đỏ tuyệt đẹp.

Sói cái sinh hạ một lứa năm sói con, con non sẽ bú mẹ trong vòng 2 tháng.

Đầu mùa xuân thường có mưa rào bất chợt. Nhưng mưa không kéo dài: đó là những cơn **mưa rào tháng Ba**. Chúng thường đi kèm gió và mưa đá.

MÙA HÈ MUÔN NĂM!

Vào mùa hè, Mặt Trời “đi ngủ” muộn. Ban ngày nóng nực còn ban đêm dễ chịu. Cây cối sum sê lá. Đây cũng là mùa nghỉ mát và ra biển!

Đào, mơ, phúc bồn tử và các loại quả ngon lành khác đã chín thơm.
Hái ăn thôi nào!

Chim bắt côn trùng để nuôi chim non.
Chim sẻ ngô xanh đẻ một lứa rất nhiều chim non nên bận rộn cả ngày!

Cẩn thận **ong, ong vò vẽ, ong bầu** hay **ong nghệ**: chúng đốt đau lắm đấy!

Trên đồng cỏ, nhiều loài hoa đua nở.
Mao lương vàng, cỏ ba lá đỏ, hoa mồm sói, lưu ly... thật rực rỡ sắc màu!

Màu của cầu vồng

Cầu vồng là một dải ánh sáng bảy màu: đỏ, cam, vàng, lục, lam, chàm, tím. Em có thể quan sát thấy cầu vồng vào sáng sớm hoặc chiều muộn khi trời vừa mưa vừa nắng.

Bạn có biết?

NHỮNG NGÀY HÈ NÓNG ẤM THƯỜNG CÓ DÔNG LỐC

Những **luồng không khí nóng** bốc lên tạo thành các đám mây lớn màu trắng...

... nhanh chóng chuyển thành mây đen **tích điện**.

Kéo theo đó là **gió** giật, **mưa** rào, đôi khi là **mưa đá**...

... và cả **sấm chớp**.

Thình thoảng, chớp đánh xuống một tòa nhà cao hay một cái cây đứng đơn độc: đó là tia **sét**!

Khi có dông, đừng bao giờ trú dưới gốc cây, nhất là cây đứng trơ trọi giữa khoảng trống rộng: rất nguy hiểm!

MÙA THU SẮC MÀU

Mùa thu, đêm dài hơn và lạnh hơn.

Buổi sáng thường có sương mù, và thỉnh thoảng có sương muối. Cây dần rụng lá và nấm đội đất trồi lên.

Trước khi rụng, lá cây đổi **màu**: từ xanh lá cây chuyển vàng, da cam, đỏ sẫm, nâu rồi nâu sẫm.

Nhiều loài **chim** di cư về những nước ấm áp ở châu Phi. Quả là một hành trình dài!

Nấm thông:
rất ngon

Nấm mũn trắng:
rất nguy hiểm

Nấm mọc nhiều trong rừng và trên các bãi cỏ. Có **nấm** ngon, nhưng cũng có nấm rất độc, không nên chạm vào!

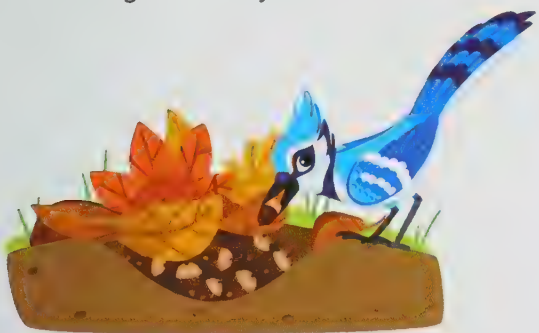
Với loài **hươu**, đây là mùa "yêu"! Ban đêm, hươu đực đánh nhau và kêu lên những tiếng trầm đục: ta gọi là chúng đang ré.

Để chuẩn bị cho mùa đông, nhiều loài gặm nhấm và chim cẩn thận giấu thức ăn để **dự trữ**. Thông minh đấy chứ!

Sóc có bộ lông hung đỏ hoặc xám. Chúng chôn quả phỉ dưới các gốc cây và vẫn có thể tìm lại được kho dự trữ này dù có ngập dưới tuyết!

Quạ thông và loài họ hàng giẻ cùi lam ở châu Mỹ, kín đáo chôn quả sồi dưới đất và phủ lá khô lên. Giấu kín quá!

Chuột cổ vàng tích trữ quả phỉ, quả sồi rừng và các loại hạt khắp các lối trong hang. Có đói, chúng cũng không cần ra ngoài!

Chim trèo giấu hạt trong các khe nứt trên vỏ cây...
... còn **gỗ kiến Acorn** lại đục nhiều lỗ trên thân cây rồi nhét quả sồi vào!

MÙA ĐÔNG LẠNH GIÁ!

Mùa đông là khoảng thời gian lạnh nhất trong năm ở Bắc bán cầu. Ngày rất ngắn: đêm xuống rất nhanh. Đây cũng là mùa có tuyết rơi: em có thể chơi xe trượt tuyết và đắp người tuyết!

Vào mùa đông, nhiều loài **cây** trở trụi lá!

Nhưng cây **lá kim** như cây lã sam này, không hề rụng lá.

Ao đã **đóng băng**: một lớp băng phủ trên bề mặt. Chú ý: đừng liêu lĩnh bước lên! Băng có thể vỡ dưới sức nặng của em đấy!

Đón lễ Noel trong ánh nắng ngập tràn!

Mùa thay đổi tùy theo vị trí của Trái Đất so với Mặt Trời. Khi nửa Bắc, gọi là Bắc bán cầu, nghiêng về phía Mặt Trời, ở đây là mùa hè. Cùng lúc đó lại là mùa đông ở Nam bán cầu và ngược lại! Như vậy, khi các bạn nhỏ châu Âu đón lễ Noel dưới tuyết, thì các bạn nhỏ ở Úc lại mừng lễ trong ánh nắng Mặt Trời!

Bạn có biết?

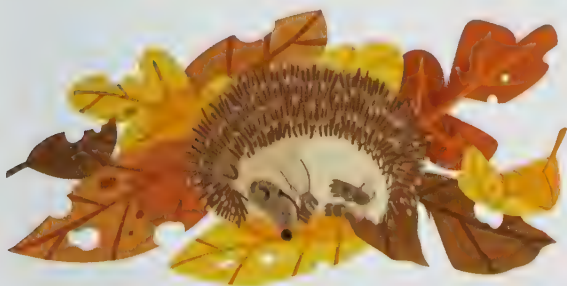

MỘT GIẤC NGỦ DÀI

Để chống lại giá lạnh và việc thức ăn khan hiếm, nhiều loài động vật đi ngủ từ mùa thu và thức dậy vào mùa xuân: chúng **ngủ đông**.

Mác mốt đào một cái hang và cả gia đình ngủ dưới đáy hang suốt 6 tháng.

Nhím gai ngủ ngon lành trong chiếc ổ êm ái và ấm áp lót lá cây và cỏ. Khi thức dậy, chú sẽ gầy nhảnh!

Chuột sóc làm tổ trong thân cây và ngủ ở đó. Thỉnh thoảng chú thức dậy để nhấm nháp thức ăn dự trữ.

Ốc sên vui mình trong đất và tiết nước dãi đóng kín vỏ lại: nước dãi khô đi sẽ tạo thành một cái nắp cứng.

Rùa cạn đào hố trong đất rồi vui đầu, chân, đuôi xuống, mai bao bọc phía trên. Họ hàng của chúng, **rùa nước**, lại ngủ trong bùn ao. Đúng là mỗi loài một sở thích!

MƯA HAY KHÔ?

Phần lớn các vùng trên thế giới có bốn mùa: xuân, hạ, thu, đông. Nhưng ở một số nước gần xích đạo lại chỉ có hai mùa: mùa mưa và mùa khô.

MÙA MƯA

Vào mùa mưa, trời nóng nhưng ngày nào cũng có **mưa**, thường là những cơn mưa rào nặng hạt.

Nước sông mùa này **dâng lên** rất cao.

Để không bị ngập, nhà được xây trên **cọc chống**.

MÙA KHÔ

Vào mùa khô, **không có** một giọt mưa nào.

Trời oi bức, ngột ngạt, nước **khan hiếm** còn mặt đất khô nẻ và bụi mù.

Nếu hạn hán kéo dài, cây cối **khô cháy** còn động vật chết khát.

GIÓ MÙA MÙA HÈ, GIÓ MÙA MÙA ĐÔNG

Ở NÔNG THÔN

CHÀO MỪNG ĐẾN THĂM VƯỜN!

Trong vườn có vô số loài hoa với vô vàn hương sắc: đẹp và cũng rất thơm!
Vườn cũng trồng nhiều loại rau ngon lành. Măm măm!

Cây cà chua được làm giàn.

Vườn rau

Củ cải đỏ trồi lên từ dưới đất.

Xà lách thì mềm, giòn, đắng hoặc cay!

Rau thơm làm gia vị cho các món ăn!

Rau diếp xoăn

Xà lách rocket

Hương thảo

Húng tây

Rau diếp

Xà lách ngô

Hành tằm

Mùi tây

NHỮNG “NGƯỜI BẠN” CỦA BÁC LÀM VƯỜN

Bọ rùa
ăn rệp.

Chim sẻ ngô
ăn sâu.

Nhím gai
ăn sên trần
và ốc sên.

Chim cổ đỏ
ăn ấu trùng
côn trùng.

Cóc ăn kiến và
các loại côn
trùng khác.

VƯỜN HOA

Các loài **hoa hằng năm** nở vào mùa hè và tàn khi thu sang.
Nhưng trước đó, chúng đã kịp tạo ra hạt, hạt sẽ nảy mầm vào mùa xuân sau.

Các loài **hoa lâu năm** chịu được thời tiết khắc nghiệt và cứ đến mùa xuân là nở hoa.

Các loài **hoa thân hành** dự trữ chất dinh dưỡng ở phần thân phình ra ẩn dưới đất gọi là củ.
Nhờ vậy, chúng ra hoa hằng năm!

Hoa ngon!

Một số loài hoa ăn được: bạn có thể trộn xa lát hoặc trang trí với trứng...
Trong số các loài hoa bên dưới, chỉ có một loài không ăn được. Đó là loài nào? Gọi ý: nó có màu vàng!

1. Sen cạn

2. Mao lương
vàng

3. Cúc tâm tư

4. Hoa păng xê

5. Hoa hồng

Trở lại: 2.

QUẢ RẤT NGON!

Quả có hạt cứng, quả có nhiều hạt, hay quả có vỏ cứng cùng lớp cùi thịt ngọt hay chua, giòn hay mềm, dày thịt, mọng nước... có đủ loại quả cho mọi khẩu vị!

Quả nhiều hạt

Táo

Nho

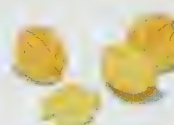

Lê

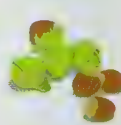
Quả có vỏ cứng

Hạnh nhân

Óc chó

Quả phỉ

Quả hạch

Mơ

Mận

Quả họ cam chanh

Chanh vàng và chanh xanh

Cam

Đào

Anh đào

Cam canh

Bưởi

Quả mọng

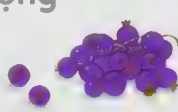
Đâu tây

Phúc bồn tử

Lý chua

Lý đen

Việt quất đen

Đâu tằm

Chùm nho và nho khô

Quả nho kết thành chùm. Từng quả ngọt mọng màu xanh, đen hoặc đỏ, nhỏ hoặc to. Một số loại nho dùng để sản xuất rượu vang. Nho khô là nho được sấy khô.

Bạn có biết?

HOA QUẢ NHIỆT ĐỚI

Chuối ra quả thành chùm lớn gọi là **nải**. Nhiều nải hợp lại thành **buồng**.

Kiwi là quả của một loài cây leo. Thịt quả màu xanh lá cây được bảo vệ trong lớp vỏ có lông!

Vải ra thành từng chùm. Vỏ quả rất dai, còn **cùi** mềm và mọng.

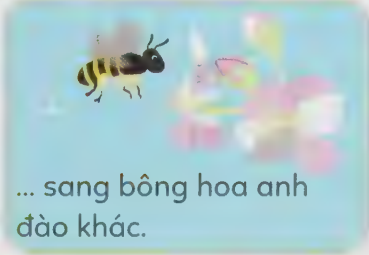

Quả dứa mọc lên từ đất. Phần thịt ngọt và thơm được bao trong lớp vỏ có nhiều **"mắt"**.

ANH ĐÀO, TỪ HOA ĐẾN QUẢ

Ong mang phấn từ bông hoa anh đào này...

... sang bông hoa anh đào khác.

Bông hoa được thụ phấn tàn đi, để lại một cái hạt.

Hạt phát triển thành quả. Quả lớn và chín dần.

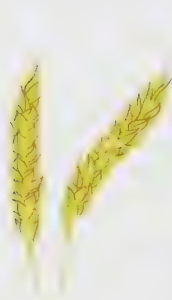
Quả anh đào đã chín mọng. Hái ăn thôi!

TRÊN ĐỒNG

Ở một số nơi, những cánh đồng trải rộng ngút tầm mắt, đổi màu theo từng tháng và theo từng loại cây trồng. Cây trồng làm thức ăn cho người và động vật. Trên đồng, có nhiều loài hoa đẹp và nhiều loài động vật trú ngụ!

Không có **ngũ cốc**, sẽ chẳng có bánh mì, mì, bánh ga tô, bánh kẹp, ngũ cốc, hay bỏng ngô.

Lúa mì

Yến mạch

Ngô

Hắc mạch

Đại mạch

Tam giác mạch

Lúa

Những đóa **hướng dương** hướng về phía Mặt Trời. Từ hạt hướng dương ta có thể làm ra dầu.

Củ cải đường để sản xuất... đường! Đừng nhầm với củ cải đỏ bạn vẫn thường ăn.

Từ **hạt lanh**, ta có thể làm ra dầu. Còn thân cây lanh thì để làm vải!

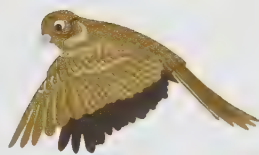
Gà lôi trông đẹp hơn
gà lôi mái!

Gà trống

Gà mái

Sơn ca đồng vừa bay
vừa hát!

Thân cây hoa mỹ nhân
có lông!

Gà gô hiếm khi
bay. Chúng thích
đi hơn!

Thỏ hoang mẹ đẻ hơn
20 thỏ con mỗi năm!

Nhỏ bé nhất trên
đồng ư? Là **chuột
đồng nhỏ châu Âu**:
chúng nhẹ hơn
chuột nhà tới
ba lần!

Cây **kế sữa** có gai
trên lá!

Lá cây **thanh cúc** có
nhiều lông tơ!

Cây **bồ công anh**: lá, hoa
và rễ đều ăn được!

Làm vòng tay bằng hoa cúc trắng

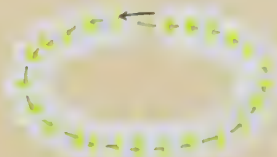
1. Xâu cuống bông hoa này
vào nhụy bông khác.

2. Tiếp tục cho đến khi
chuỗi hoa đủ dài ôm
vừa cổ tay.

3. Cuối cùng, chọc cuống
bông đầu tiên vào giữa tâm
bông cuối cùng.

BỜ GIẬU THẬT HỮU ÍCH VÀ XINH ĐẸP!

Trên đồng và bãi cỏ, các hàng cây và bụi cây tạo thành bờ giậu. Ở đây có các loại quả mọng, nấm và là nơi cư ngụ của rất nhiều loài động vật!

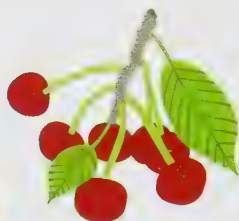
Các **quả mọng** màu đen hay đỏ đều rất ngon. Nhưng không phải loại nào cũng ăn được! Những loại quả sau đây ăn đã ngon, nhưng làm mứt còn ngon hơn!

Dâu tằm

Lý đen

Anh đào dại

Mận anh đào

Cơ cháy

Chú ý, không động vào quả cây **nhựa ruồi**: chúng có độc!

Chỉ cần thêm các loại **nấm** sau, món trứng trứng sẽ trở thành sơn hào hải vị!

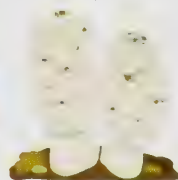
Nhưng đừng đi hái nấm một mình đấy nhé!

Nấm St. George

Nấm cỏ tranh

Nấm mộc

Nấm tán

CÁC CÁ SĨ TÍ HON NƠI BỜ GIẬU

Sẻ thông vàng

Hồng tước

Tiêu liêu

Sẻ đất

Sẻ thông châu Âu

VÒNG ĐỜI CỦA BƯỚM

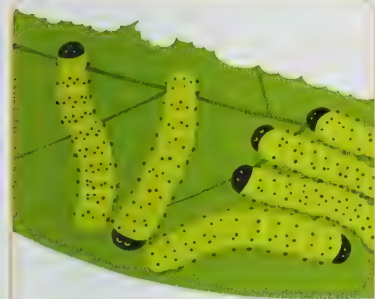
Bướm đực và bướm cái vừa bay vừa thực hiện **vũ điệu tán tỉnh**...

... rồi chúng giao phối trên một cành cây.

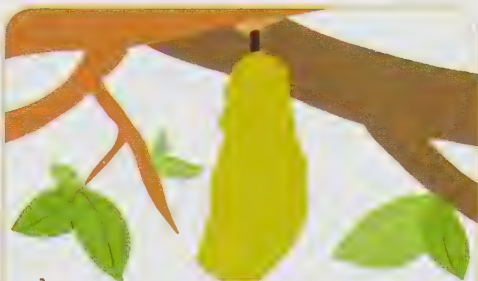
Bướm cái đẻ **trứng** lên cây: có lúc đến hơn một nghìn quả!

Trứng nở thành **sâu**, sâu ăn lá cây: bữa ăn thật ngon miệng!

Chúng mập lên rất nhanh và thay da nhiều lần: chúng đã **lột xác**.

Ở lần lột xác cuối cùng, sâu sẽ treo ngược mình trên thân cây. Một lớp vỏ mới xuất hiện và cứng lại: đây là **kén**.

Bên trong lớp vỏ cứng, cơ thể sâu dần biến đổi thành **bướm**.

Khi quá trình **biến đổi** kết thúc, kén nứt ra và bướm chui ra.

Chú ta xòe cánh đợi cho khô rồi **bay** đi!

THEO DÒNG NƯỚC

TRONG LÒNG AO HỒ CÓ RẤT NHIỀU SỰ SỐNG!

Nước trong ao và hồ không luân chuyển: ta gọi là nước tĩnh. Vùng nước ngọt này có đủ loại cá, ếch, côn trùng và cây thủy sinh.

Chuồn chuồn bay được theo mọi hướng: bay tiến, bay lùi, bay lên, bay xuống, bay tại chỗ... hết chiếc máy bay trực thăng!

Ếch đầm lầy không biết cười! Nhưng tiếng kêu của ếch đực nghe giống tiếng cười, nên chúng còn được gọi là ếch cười!

Khoác trên mình bộ lông xám nâu, **thiên nga** con không hề giống cha mẹ. Để có bộ lông trắng muốt tuyệt đẹp, chúng phải đợi đến khi được 1 tuổi!

Chim kịch hay **sâm cầm**?

Phân biệt chúng ư, dễ thôi! Mỏ chim kịch màu đỏ và vàng còn sâm cầm mỏ trắng.

MỖI LOÀI BỌ MỘT CÁCH DI CHUYỂN!

Niềng niềng dùng đôi chân sau dài làm mái chèo!

Bọ gạo bơi ngửa và quạt chân để bơi!

Nhện nước lướt trên mặt nước: dân trượt pa tanh thực thụ!

Cây thủy sinh

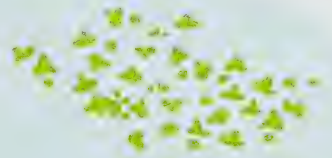
Phần lớn có rễ cắm sâu xuống thềm ao, nhưng một số loài lại trôi nổi tự do trên mặt nước: đó là các loài cây nổi!

Hoa súng: lá và hoa nổi, nhưng rễ cắm xuống bùn!

Bèo tây: hoa có mùi thơm dịu nhẹ.

Bèo tấm: những chiếc lá bé xíu kết lại thành thảm dày trên mặt nước.

Cây ấu: củ ấu luộc hoặc nướng để ăn.

Thủy miết: giống cây hoa súng nhưng nhỏ hơn nhiều!

Hương bồ lá rộng: hoa trông giống điều xì gà!

Làm một chiếc “xô mặt nạ”

Trong ao có rất nhiều sinh vật nhỏ có thể quan sát thấy!

Chuẩn bị:

- . Xô cũ
- . Giấy bóng kính trong suốt
- . Dây chun to
- . Kéo
- . Giũa

1. Nhờ người lớn cắt phần đáy xô. Giũa mép xô cho nhẵn.
2. Cắt một miếng giấy bóng kính hình vuông to hơn đường kính xô.

3. Trải miếng giấy bóng dưới đáy xô rồi dùng dây chun buộc chặt.

4. Nhấn đáy xô xuống nước và nhìn vào trong: trong ao có thật là nhiều sinh vật!

Giải trí

DÒNG SÔNG TRÔI CHẢY...

Sông là một dòng chảy êm hoặc xiết, sẽ đổ vào một dòng chảy khác. Nước sông luôn luân chuyển nên được gọi là nước chảy. Có nhiều loài động vật sống dưới sông và cả hai bên bờ sông.

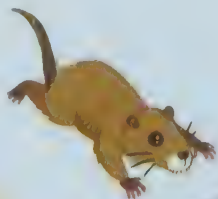
Liễu rủ và **tổng quán sủi** mọc bên bờ sông.

Vịt cát săn mồi ở độ sâu đến 10 mét: đây là một loài vịt lặn!

Vịt cổ xanh kiếm ăn trên mặt nước: đây là loài vịt lội!

Khi gặp nguy hiểm, **chuột xạ hương** có thể nhịn thở dưới nước đến mười lăm phút!

Trước đây **rái cá** thường bị săn bắt để lấy lông, nay **rái cá** đã được bảo vệ.

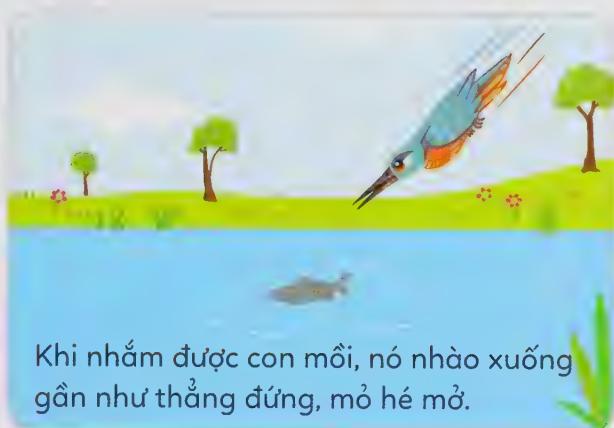
Tôm hùm đất đi bộ dưới đáy sông.

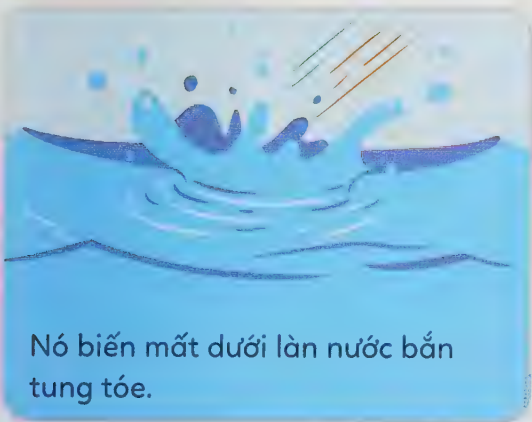
CHIM BÓI CÁ BẮT CÁ: TIA CHỚP XANH!

Chim bói cá đậu trên cành cây sát mặt nước chăm chú dõi theo con mồi.

Khi nhắm được con mồi, nó nhào xuống gần như thẳng đứng, mỏ hé mở.

Nó biến mất dưới làn nước bắn tung tóe.

Rồi ngoi lên, mở ngậm một con cá.

Nó quay về chỗ đậu, đập con cá vào cành cây...

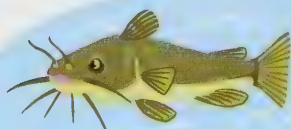

... rồi nuốt chửng con cá từ phần đầu!

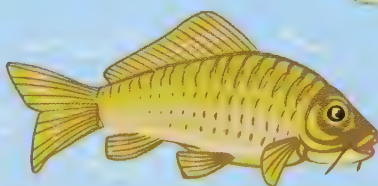
VÔ SỐ LOÀI CÁ!

Cá nước ngọt có đủ kích cỡ, thích nghi với đủ mọi môi trường! Một số loài cá thích nghi với vùng nước đục. Một số lại cần nước trong, có đủ khí ôxy.

Cá trê: da trơn không vảy.

Cá chó: răng nhọn hoắt.

Cá chép: có thể nặng đến 30 cân!

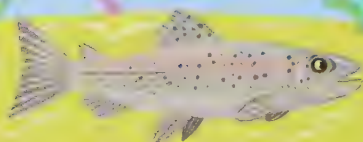
Cá bống mú: rán thì cực ngon!

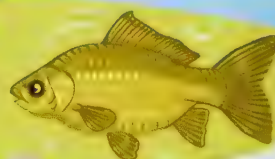
Cá vảy bạc: thịt rất ngon.

Cá diếc vàng: tổ tiên của cá vàng!

Cá hồi nâu: thịt màu hồng.

Tự làm mỗi câu

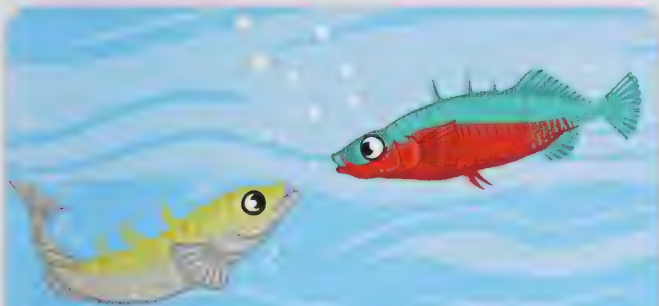
Sau đây là công thức như cá nhỏ lẫn cá to:

1. Nghiền hai củ khoai tây đã luộc/hấp chín.
2. Cho bột mì, cám ướt rồi trộn kỹ.

Vậy là có mồi ngon để dụ cá vảy bạc, cá dáy và cá chép!

CHIẾC TỔ KẾT ĐÔI CỦA CÁ GAI

Vào mùa giao phối, cá đực vốn có màu xám xanh bỗng hóa sắc sỡ để thu hút cá cái.

Rồi nó làm một cái tổ bằng cỏ và cành con. Nó tiết ra chất dính để kết tổ.

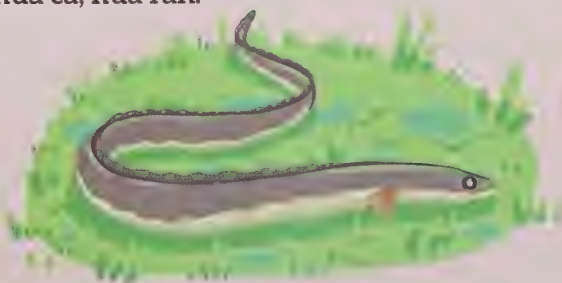
Chiếc tổ có hai cửa: cá cái bơi vào trong, đẻ trứng rồi đi ra ở cửa bên kia!

Cá đực trông chừng trứng và chăm sóc cá con: đúng là ông bố đảm đang!

Cá chình: nửa cá, nửa rắn!

Cá chình sinh sống ở vùng nước ngọt và sinh sản ở biển: đó là một hành trình hơn 5.000 cây số kéo dài nhiều tháng! Trong hành trình này, đôi lúc chúng bắt buộc phải rời khỏi mặt nước và di chuyển trên cạn: chúng trườn trong cỏ ẩm như rắn!

ĐẦM LẦY VÔ VẠN SINH VẬT!

Đầm lầy là vùng đất được bao phủ bởi nước nông và có rất nhiều loài cây thủy sinh. Cây thủy sinh lại là nơi trú ngụ cho nhiều loài động vật.

Chuột đồng lưỡng cư có thể ở dưới nước hàng phút. Tổ của chúng có hai lối vào: một dưới mặt nước và một trên mặt nước. Tinh quái ghê!

Chân **rùa nước** có màng để bơi và mai không cong bằng **rùa cạn**.

Rắn nước vừa bơi vừa ngóc đầu lên khỏi mặt nước và có thể lặn được. Nếu bị đe dọa, chúng sẽ rít lên như rắn Viper.

Khi thấy nguy hiểm, **vạc rạ** đứng yên, cổ và đầu vươn lên trời. Hết một cây sậy giữa đám sậy!

Diệc xám là loài săn mồi đáng sợ. Hấp! Lũ ếch và cá đi qua trước mỏ liền bị tóm gọn!

Trong trang phục “lễ cưới”, chim **đẽ** trống xòe lông cổ và dương oai, lông dựng ngược và đập cánh để quyến rũ chim mái!

Cây ăn thịt ăn côn trùng và các sinh vật nhỏ khác. Chúng tiết ra mật hoặc phát tán vào không khí mùi thức ăn ưa thích để thu hút con mồi. Thật lâu cá! Mỗi loài cây có kỹ thuật bẫy mồi riêng:

Cây gọng vó: lá có đầy các lông dính.

Cây bắt ruồi: lá có răng khép vào nhau như cái bẫy thú!

Cây nhĩ cán: túi nhỏ trong suốt có bẫy sẽ hút lấy con mồi!

Cây nắp ấm: tiết ra chất mật quyến rũ côn trùng rơi vào.

Cây cỏ bọ: có lông nhỏ dính trên lá y như... giấy dính ruồi. Các loài côn trùng sẽ bị dính vào đây!

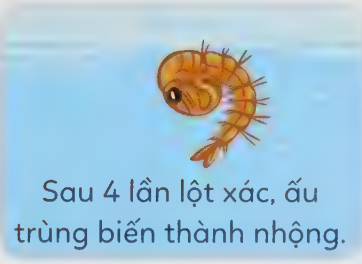
MUỖI SINH RA TRONG NƯỚC!

Muỗi cái đẻ trứng xuống nước.

Trứng nở ra ấu trùng (bọ gậy).

Sau 4 lần lột xác, ấu trùng biến thành nhộng.

Muỗi trưởng thành rời khỏi nước...

... và bắt đầu cuộc sống của loài côn trùng bay!

DẠO CHƠI TRONG RỪNG

CÂY LÁ RẬM: KHI LÁ RỤNG

Cây gỗ là loại cây to có thân gỗ và nhiều cành nhánh. Đa phần cây lá rậm rụng lá vào mùa đông và ra lá vào mùa xuân sau, vì thế chúng còn được gọi là cây rụng lá.

Cây sồi có thể sống đến hơn 500 năm! Quả sồi là món khoái khẩu của quạ thông, sóc, lợn rừng, hươu...

Dẻ gai có thể cao đến 40 mét và có tán lá rậm cho bóng mát!

Lá **tần bì** là lá kép: lá kép hợp thành từ nhiều lá con hay còn gọi là lá chét.

Quả dẻ nằm trong lớp vỏ gai. Khó lòng nhầm **cây dẻ** với bất kỳ loài cây nào khác!

BỐN MÙA CỦA CÂY DỄ NGỰA

Mùa xuân

Mùa hè

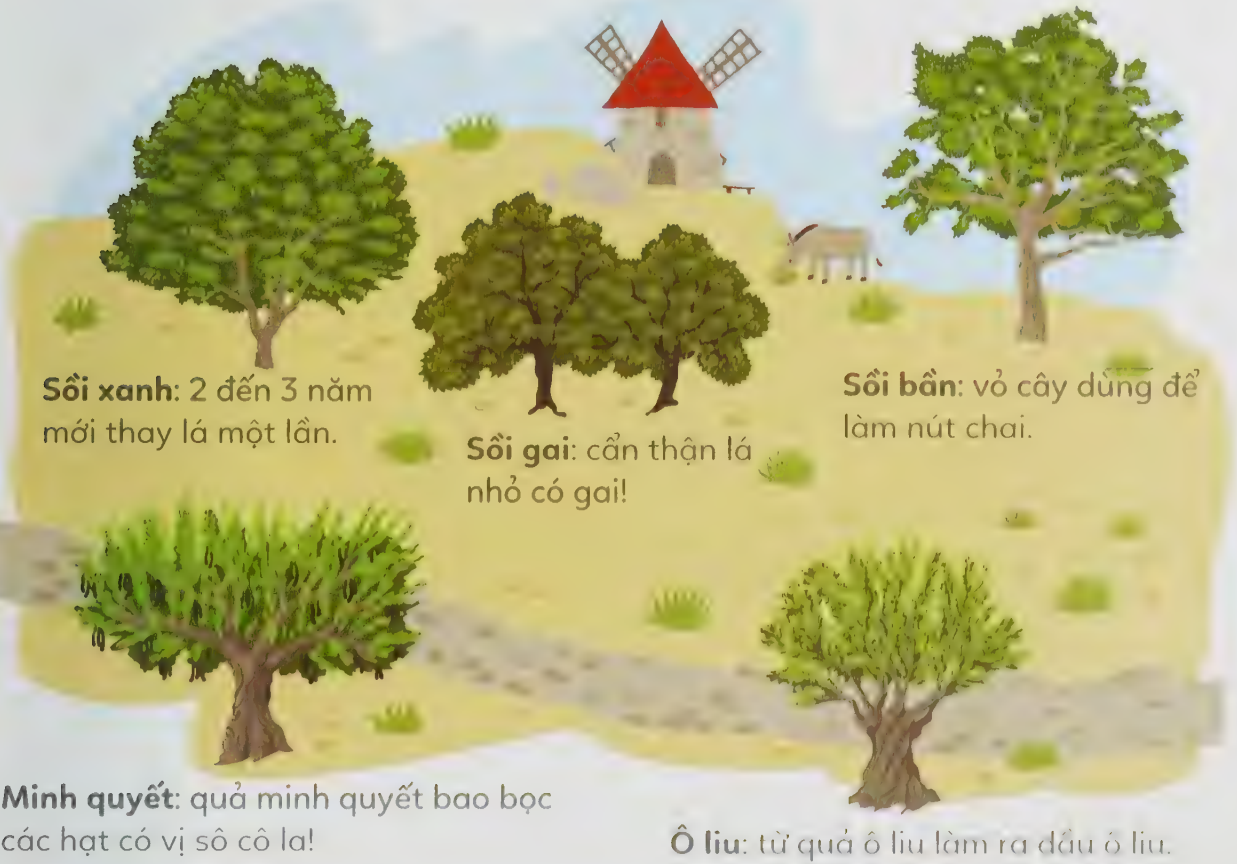
Mùa thu

Mùa đông

Cây lá rậm “Địa Trung Hải”

Các loài cây lá rậm ở vùng Địa Trung Hải thích nghi với mùa đông ôn hòa và mùa hè khô nóng. Để chống chịu hạn hán, nhiều loài lá xanh quanh năm.

Muôn ván vỏ cây!

Vỏ là lớp bao bọc bảo vệ bên ngoài thân và cành cây; do chính là lớp “da”! Vỏ cây có thể nhẵn, sần sùi, nẻ, nứt, dày hay mỏng, màu xanh, nâu, đỏ cam, bạc hay trắng.

Sồi bần

Bạch dương

Anh đào đại

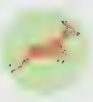
Tân bì

Dẻ gai

Bạn có biết?

CÂY LÁ KIM: LOẠI LÁ LẠ LÙNG!

Cây lá kim có lá cây dạng vảy hoặc hình kim. Thường thì cây không rụng lá vào mùa đông nên còn được gọi là cây thường xanh. Quả của cây lá kim là dạng quả nón: đây là món ưa thích của chim và các loài gặm nhấm!

Cây trên núi

Chống chịu tốt với cái lạnh và tuyết, cây lá kim sinh trưởng trong các khu rừng trên núi.

Lãnh sam: chồi lãnh sam có thể làm kẹo tốt cho hộng.

Vân sam: có lá nhọn và quả nón treo.

Thông rụng lá: cây lá kim nhưng rụng lá vào mùa đông!

Thông: những cây to có thể cao đến 40 mét!

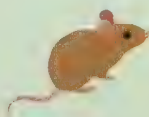
Ai gặm quả vân sam?

Rất nhiều loài động vật trong rừng khoái ăn hạt vân sam. Nhưng mỗi loài lại có cách riêng để lấy hạt! Hãy xem những loài sau ăn quả vân sam bằng cách nào.

BÈ CÓ BIẾT?

Sóc đỏ

Chuột cổ vàng

Chim mỏ chéo đỏ

Gò kiến nhỏ sườn đỏ

Ở biển

Những loài cây lá kim sau ưa thích vùng bờ biển Đại Tây Dương và Địa Trung Hải.

Thông lọng: hạt thông lọng là món ưa thích của nhiều loài động vật và con người!

Thông biển sao: người ta thu hoạch nhựa bằng cách rạch vào thân cây.

Thông Aleppo: quả của chúng ở trên cây hàng năm trời!

Bách: lá cây có mùi sả nhẹ.

Quả thông “dự báo thời tiết”

Để biết thời tiết thế nào, hãy xem quả thông.

Trời khô, vảy quả tách nhau.

Nếu không khí ẩm, vảy quả co lại.

Nếu trời mưa, vảy quả khép chặt!

Bạn có biết?

NẤM MUÔN HÌNH MUÔN VẸ

Một cây nấm có chân nấm và mũ nấm. Nấm có loài ăn ngon tuyệt, có loài ăn được nhưng không ngon và có loài độc chết người. Cứ ngắm thỏa thích, nhưng đừng chạm vào chúng và không bao giờ được đi hái nấm một mình nhé!

Những loại nấm ngon

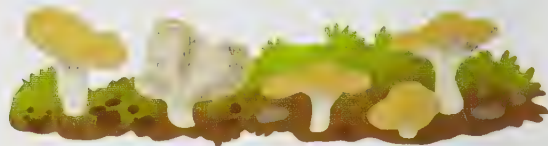
Nấm Caesar: vua của các loài nấm!

Nấm mồng gà: mọc trên đất sau những cơn mưa dông mùa hè.

Nấm mũ nâu: mọc dưới bóng cây thông sồi.

Nấm chân cừu: còn gọi là nấm râu dê!

Làm khuôn nấm

Chuẩn bị:

- . Một cây nấm mỡ
- . Một hộp đựng pho mát
- . Đất nặn
- . Bột thạch cao
- . Hồ dán
- . Hộp sơn

Giải trí

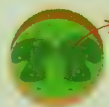
1. Cắt nấm làm đôi rồi cho đông lạnh để nấm cứng.
4. Đổ thạch cao "khuôn" hình nấm vừa tạo.

2. Nhào kỹ đất nặn rồi cho vào hộp, ấn đều.

5. Để khô, gỡ ra, dàn hai nửa thạch cao vào nhau rồi sơn màu.

3. Tạo hình cây.

Em hãy làm một bộ sưu tập các loại nấm nhé!

Không phải nấm nào cũng mọc trên đất:
hãy quan sát cả các thân cây!

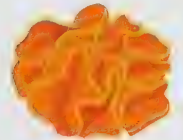

Vòng tròn của các phù thủy

Còn được gọi là vòng tròn của các nàng tiên! Đây là những cụm nấm mọc thành vòng tròn mỗi năm lại một rộ. Trước đây, người ta kể những vòng tròn nấm này là nơi các phù thủy (hay các nàng tiên) nhảy múa!

NHỮNG HÌNH THỦ LẠ LÙNG!

Hình cái cốc
Nấm vỏ cam

Hình súp lơ
Nấm súp lơ

Hình tai thỏ
Nấm tai thỏ

Hình kèn trumpet
Nấm loa kèn đen

Và cả hình bạch tuộc!
Nấm bạch tuộc

Ngon

Không ngon nhưng không độc

Rất độc

NHỮNG VỊ CHỦ RỪNG CÓ LÔNG MAO VÀ LÔNG VŨ

Những cây to và tầng rừng thấp rậm rạp là nơi ẩn nấp và cung cấp thức ăn cho muông thú và chim trong rừng.

Các loài thú trong rừng

Vào mùa xuân, **hươu** rụng gạc, nhưng gạc mới sẽ mọc lại to hơn.

Lửng rời hang khi đêm xuống.

Để rũ bỏ đám bọt, **lợn rừng** tắm bùn!

Hoẵng có thể nhảy xa tới 6 mét và nhảy cao 2 mét!

Hươu cái không có gạc!

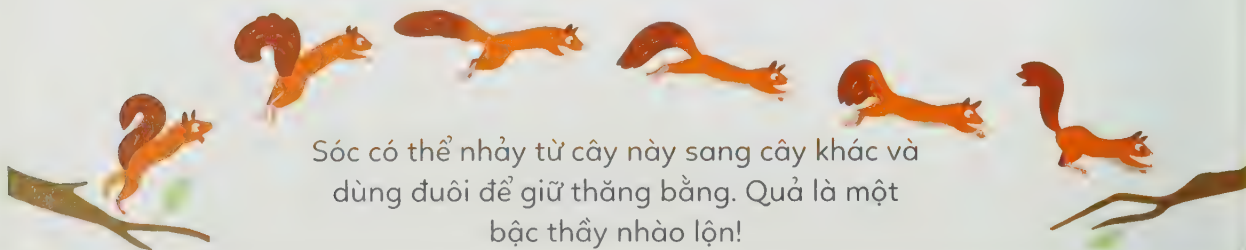

Mèo rừng giống mèo nhà, nhưng to hơn!

Láu cá, kín đáo và khéo léo, **cáo đỏ** là tay săn mồi đầy mưu mẹo!!

CÚ NHẢY CỦA SÓC

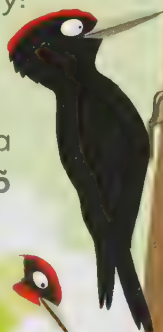
Sóc có thể nhảy từ cây này sang cây khác và dùng đuôi để giữ thăng bằng. Quả là một bậc thầy nhào lộn!

Các loài chim trong rừng

Chim **bạc má**
mào nhào lộn
rất giỏi!

Hoạt động ưa thích của
gỗ kiến đen? Gõ vào
thân cây!

Chim **vàng anh**
xây tổ hình...
vồng!

“Món ăn” ưa
thích của **gỗ
kiến xanh**?
Kiến!

Ban ngày, **cú mèo**
tai dài nép sát
vào thân cây.

Ở loài **chim sẻ ức đỏ**,
chỉ chim trống mới có
lông đỏ!

Chim **hoét**
nhạc thích ăn
ốc sên!

Vương miện lông vũ

Chuẩn bị:
. Nhiều chiếc
lông vũ
. Một dải giấy
các tông (nên
chọn loại có
 nếp gấp)
. Băng dính

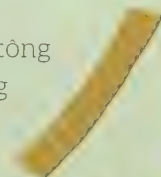
1. Nhặt
lông chim.

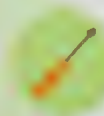
3. Rạch hai
đường dọc ở
hai đầu dải các
tông để lồng
vào nhau.

2. Cắt một dải giấy các tông
rộng 5 cm, dài vừa bằng
vòng đầu của em.

4. Cài lông chim lên
dải bìa sao cho chiếc
lông chim to nhất ở
chính giữa. Nếu miếng
bìa nhẵn thì dán băng
dính để cố định.

Giải trí

CẢ MỘT THẾ GIỚI TRONG LỚP MÙN!

Vào mùa thu, vô vàn lá rụng khỏi cây. Khi rơi xuống đất, lá khô đi, mục rữa và tạo thành một lớp thảm: gọi là mùn. Trong lớp mùn có vô số sinh vật nhỏ!

Giun đất là loài có ích: chúng ăn cây khô và làm tơi đất.

Ốc sên và **sên trần** cần độ ẩm. Khi không có mưa, chúng náu dưới lá cây!

Mọt ẩm là loài thân giáp nhỏ trên cạn. Chúng không ưa ánh sáng! Ban ngày, chúng ẩn nấp dưới các tảng đá.

Cuốn chiếu có rất nhiều chân! Khi bị đe dọa, chúng cuộn tròn lại.

Nhện sói không giăng tơ để bẫy mồi: nó rình bắt con mồi!

Những dấu vết lạ lùng

Dưới lớp vỏ các cây chết, bạn có thể thấy nhiều hình thù lạ lùng đục vào gỗ: đó là tác phẩm của một vỏ cây, loài côn trùng ăn gỗ ở cây chết.

Bạn có biết?

Đời sống của kiến

Kiến sống thành cộng đồng có tổ chức rất chặt chẽ trong một ngôi nhà lớn gọi là **tổ kiến**.

Có ba loại kiến: kiến chúa (a) (sau chúng sẽ rụng cánh), kiến đực (b) và kiến thợ (c).

Tổ kiến gồm nhiều **hành lang**, **phòng** và **kho thức ăn**.

Kiến thợ làm mọi việc: dọn dẹp, kiếm thức ăn, chăm sóc trứng và kiến non. Chúng đảm nhiệm cả việc xây dựng, sửa chữa và bảo vệ tổ kiến!

KỸ THUẬT PHÒNG VỆ CỦA KIẾN

Kiến có rất nhiều kẻ thù: chim, gấu, thằn lằn, cóc, côn trùng, nhện... và cả các loài kiến khác! Nhưng chúng rất giỏi tự vệ!

Cắn bằng răng hàm cực khỏe.

Bắn chất độc.

Đốt bằng ngòi độc.

TRÊN NÚI

TRẦN THỊ THUYẾT

TỪ THUNG LŨNG LÊN ĐỈNH NÚI

Ở mỗi độ cao, quang cảnh núi lại thay đổi do mỗi độ cao lại có các loài thực vật khác nhau. Càng lên cao, không khí càng lạnh và càng ít cây cối hay động vật!

Trên đỉnh những ngọn núi cao, tuyết không tan do ở đây lạnh quanh năm: đó là tuyết vĩnh cửu! Khi tuyết biến thành băng, nó trở thành sông băng.

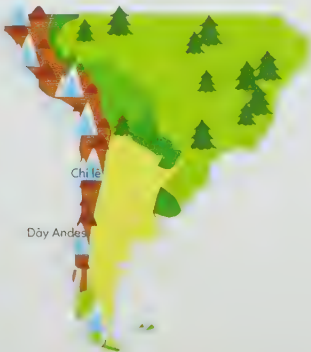
Những ngọn núi lớn trên thế giới

Everest và **K2** là những đỉnh núi cao nhất thế giới: độ cao của cả hai lần lượt là 8.848 mét và 8.611 mét! Cả hai đều nằm ở **châu Á**.

Ở **châu Phi**, ngọn núi cao nhất là **Kilimanjaro**. Độ cao của nó ư? 5.895 mét, bằng chiều cao của 18 tòa tháp Eiffel xếp chồng lên nhau!

Ở **Nam Mỹ**, những đỉnh núi cao nhất nằm ở **dãy Andes**: có tới 90 đỉnh núi cao trên 6.000 mét!

Ở **châu Âu**, núi **Mont Blanc** cao 4.810 mét: đây không phải ngọn núi cao nhất, nhưng chắc chắn là ngọn núi nổi tiếng nhất!

Ở **Bắc Mỹ**, ngọn núi cao nhất là **núi McKinley** (hay **Denali**) với độ cao 6.194 mét. Đây cũng là ngọn núi lạnh nhất thế giới!

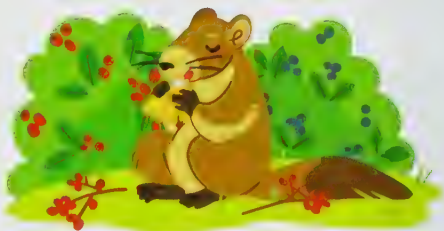
NÚI MÙA HÈ

Ngay khi tuyết tan, sự sống trở lại trên núi! Hoa nở trong rừng và trên cao nguyên. Động vật ra khỏi hang. Đây là mùa gọi bạn tình và sinh sản!

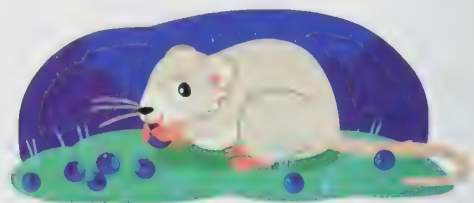
Sơn dương Chamois cạnh tranh độ khéo léo và tốc độ với **dê núi Alps**. Các nhà vô địch leo núi này không hề biết chóng mặt!

Khi thức dậy, **mác môt** sụt gần một nửa trọng lượng cơ thể! Nó sẽ ăn như “hạm” trong suốt mùa hè.

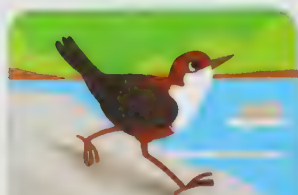

Đại bàng vàng đang đi săn. Nó có một gia đình phải nuôi: hai con đại bàng non háu ăn và con mái đang đợi trong tổ.

Chuột tuyết châu Âu ra ngoài khi đêm xuống để kiếm thức ăn. Món ưa thích của chúng ư? Quả việt quất đen ngọt mọng!

CHIM LỘI SUỐI, LOÀI CHIM KỲ LẠ CỦA DÒNG THÁC

Không chỉ biết bay, chúng còn chạy được trên mặt đất...

... lặn xuống dòng nước xiết...

... bơi dưới nước...

... và bước đi ngược dòng dưới đáy sông!

Những loài hoa xinh đẹp

Hoa nhung tuyết: lớp
lông nhung bảo vệ hoa
khỏi cái lạnh!

Lan hài: một loài lan
hiếm và cần được
bảo vệ.

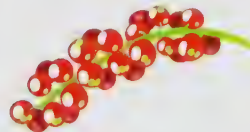
Hoa long đởm:
hoa dạng loa kèn!

Cẩm chương Champion:
có thể mọc trên độ cao
3.700 mét!

Thạch nam: nở hoa
dưới... trời tuyết!

QUẢ MỌNG NGON LẠNH

Lý chua

Phúc bồn tử

Dâu tây dại

Việt quất đỏ

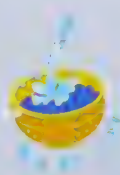
Mứt việt quất đen

Em hãy nhờ người lớn cùng làm món mứt ngon tuyệt này nhé!

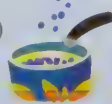
Chuẩn bị:
. 1 kg việt quất
đen
. 700 g đường
kính trắng
. 250 ml nước
. 1 quả chanh nhỏ

Dụng cụ:
. Lo đun mứt
. Rổ
. Muối hột bọt
. Muối mùc mứt

1. Cho việt quất
vào rổ rồi rửa
bằng nước lạnh.

3. Cho việt quất và
nước chanh vào.
Đun tiếp khoảng 20
phút với lửa vừa.

2. Cho nước và đường vào
nồi, đun sôi 10 phút để làm
sì rồ.

4. Hớt bọt rồi đổ
mứt vào lọ.

5. Để nguội rồi đậy
kín lọ.

Giải trí

NÚI TRẮNG XÓA!

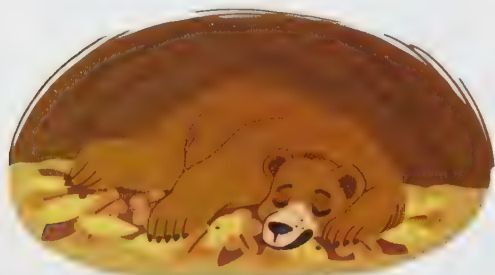
Vào mùa đông, tuyết phủ trắng núi. Trời rất lạnh. Động vật sống trên núi cao lúc này đi xuống các khu rừng để trú ngụ và tìm thức ăn. Một số loài khác thì ngủ đông.

Gà thông đậu trên cây lãnh sam để ăn lá...

... còn **gà gô đen** trú trong “hang tuyết”: là một cái hang đào trong đồng tuyết!

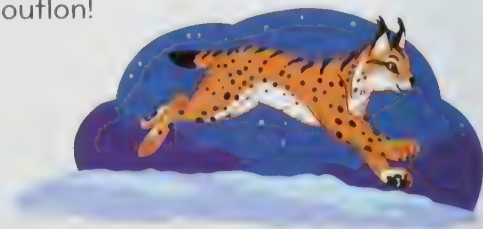
Gấu nâu ngủ trong hang, trên “giường” bằng cỏ khô, giấc ngủ kéo dài đến tận mùa xuân!

Bầy **sói** đói ngấu! Chúng có thể nhai rau rầu một con sơn dương Chamois hay một con cừu Mouflon!

Tương tự **thỏ tuyết**, sang đông, **gà tuyết** khoác bộ lông trắng như tuyết, để dễ bề ngụy trang!

Linh miêu di chuyển hàng chục cây số trong đêm để tìm mồi. Thực đơn có: sơn dương Chamois, hoẵng, thỏ rừng...

Chỉ sau vài giờ, khu rừng lá kim đã bị tuyết phủ kín.

Đôi khi, tuyết quá dày làm gãy cành lãnh sam!

MUÔN HÌNH BÔNG TUYẾT!

Bông tuyết là các
tinh thể băng nhỏ có
nhiều kích thước và
hình dạng.

Những vết chân trên tuyết

Em thử đoán xem những vết chân trên tuyết này là của loài nào.

Số 1

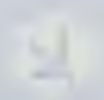
Số 2

Số 3

Số 4

Số 5

Giải trí

Linh miêu - Chồn Ecmi - Dê núi Alps - Chó sói - Gà thông

Đáp án: Linh miêu: số 2 - Chồn Ecmi: số 5 - Dê núi Alps: số 1 - Gà thông: số 4 - Chó sói: số 3

THẾ GIỚI TRONG HANG ĐỘNG

Hang động là những “căn phòng” tự nhiên trong lòng đất, có thể to hoặc nhỏ, có ít nhất một lối vào. Phải mất hàng nghìn năm để các hang động ăn sâu vào lớp đá núi.

Theo thời gian, nước mưa hoặc nước tuyết tan thấm thấu và ăn mòn đá cho đến khi hình thành hang.

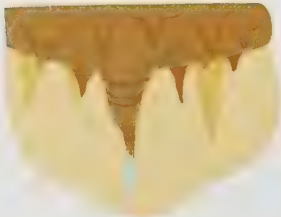
Nhiều hang rất lớn.

Trong hang có thể có hồ và sông ngầm.

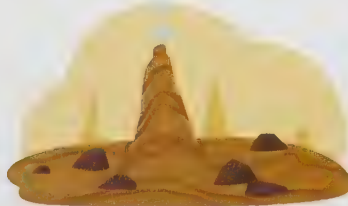
Trong hang rất mát, ẩm ướt và tối đen như mực!

NHŨ ĐÁ HAY MĂNG ĐÁ?

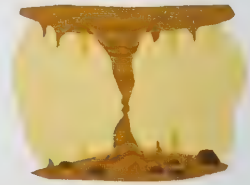
Khi nhỏ xuống từng giọt, nước chứa canxi tạo nên những cảnh quan tuyệt đẹp!

Nhũ đá hình thành từ trần hang...

... còn **măng đá** hình thành trên nền hang.

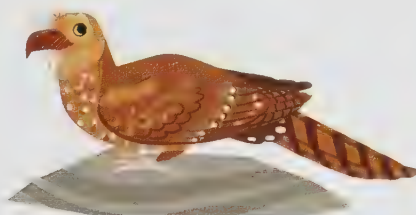
Nhũ đá và măng đá chạm nhau hình thành nên **cột đá**.

Những cư dân hang động

Nhiều loài động vật ngủ, ngủ đông và nuôi con trong hang.
Nhưng chúng cũng ra ngoài để tìm thức ăn.

Dơi

Chim nâu

Gấu nâu

Các cư dân của bóng tối

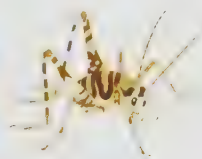
Một số loài sống cả đời trong hang và không bao giờ thấy Mặt Trời!
Chúng thường không có màu và bị mù, bởi sống trong bóng tối.

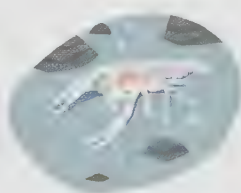
Manh giông

Cá hang mù

Dế hang

Tôm hùm đất hang

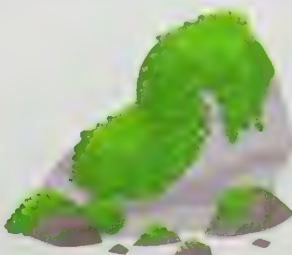
Tôm mù

Các loài cây ưa bóng râm

Trong hang tối, không một loài cây nào mọc được.
Nhưng ở lối vào, có một số loài mọc được trên đá ẩm.

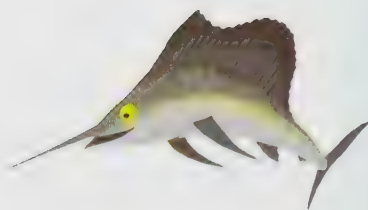
Dương xỉ

Rêu

Địa y

Ở BIỂN

TRIỀU DÂNG VÀ TRIỀU RÚT

Ở biển, nước dâng lên và rút đi hai lần một ngày: gọi là thủy triều. Khi nước lên, gọi là triều lên; khi nước rút, gọi là triều xuống.

Khi triều thấp

Biển lộ ra nhiều khoảng cát và **mỏm đá**.

Ốc vú nàng và **ốc biển** “bám dính” trên các mỏm đá.

Để tránh ánh nắng Mặt Trời,
ốc móng tay vùi mình trong cát...

Vẹm khép vỏ.

... giống sò!

Tôm nằm trong
vũng nước.

Cua xanh châu Âu
nấp dưới đá...

... còn **sao biển** nấp
dưới những cây rong.

Bắt ốc móng tay

Tìm trên cát chỗ trùng nhỏ
có hình số tám.

- Rắc muối lên.
- Chờ một lúc: ốc sẽ trồi lên.
- Khi thấy ốc xuất hiện, nắm vỏ và kéo ra khỏi cát.

Giải trí

Khi triều cao

Mất chừng 6 tiếng để nước biển dâng
và cũng bằng chừng đó thời gian để nước biển rút.

Mòng biển mỏ đỏ và
mòng biển mỏ vàng
thả mình nghỉ ngơi
trên nước.

Vẹm lọc nước để tìm
thức ăn.

Giun biển và ốc sên ra khỏi
nơi trú ẩn...

... và cá từ ngoài
khởi bơi đến tìm
thức ăn!

Cua biển
đã tìm được
thức ăn.

Trái Đất

Mặt Trăng và Mặt Trời

Mặt Trăng

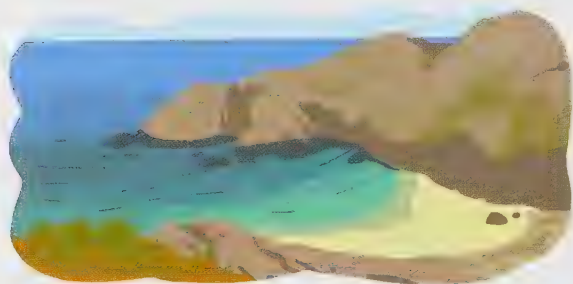
Mặt Trời

Thủy triều xảy ra là do Mặt Trăng và Mặt Trời: hai thiên thể này như sợi dây nam châm kéo nước ở các đại dương về phía chúng! Tùy vị trí của Mặt Trăng và Mặt Trời so với Trái Đất mà thủy triều yếu hay mạnh. Triều cường diễn ra khi trăng tròn và trăng mới, là lúc Trái Đất, Mặt Trăng và Mặt Trời nằm thẳng hàng nhau.

CẢNH QUAN ĐA DẠNG

Bờ biển là nơi giao nhau giữa đất liền và biển: vùng này còn được gọi là duyên hải. Cảnh quan ở đây rất đa dạng: có các bãi biển, vách đá, đụn cát, vũng, mỏm đá... và rất nhiều loài chim!

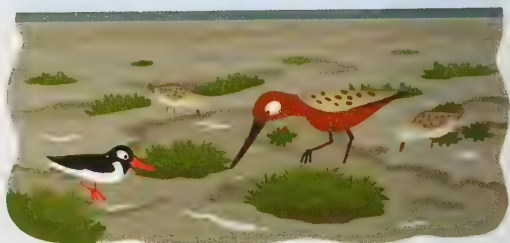
Vũng là những bãi biển rất nhỏ nằm giữa hai mỏm đá. Cát ở đây mịn hoặc kém mịn, có màu vàng, trắng hoặc xám.

Đụn cát là các đồi cát nhỏ hình thành do gió. Rễ cây giúp giữ cát.

Một số bãi biển có nhiều đá tròn nhỏ gọi là **đá cuội**. Bề mặt đá dần trở nên nhẵn do liên tục bị sóng đánh.

Bãi triều là những khoảng đất rộng có phủ bùn. Khi triều xuống, nhiều loài chim đến đây kiếm ăn.

Sóng và sóng cuộn

Gió là nguyên nhân gây ra sóng. Gió càng mạnh, sóng càng cao! Khi tiến vào gần bờ, sóng không nhấp nhô nữa: chúng vỡ thành những cuộn sóng đôi khi rất cao, đây là niềm hạnh phúc lớn nhất của những người chơi lướt sóng!

Bạn có biết?

Các **vách đá** hình thành do sóng biển vỗ mạnh và bào dần đi: đó là sự xói mòn.

Đôi khi, khối đá bị chọc thủng
thành vòm...

... rồi thành cột đá nếu
nó không còn dính vào
vách đá.

Nhiều loài **chim biển** làm tổ trên
các đảo đá. Nhưng mỗi loài ở
một "tầng"!

Ó biển phương Bắc chiếm
các tầng cao nhất!

**Mòng biển mỏ
đỏ và mòng
biển mỏ vàng** ở
tầng giữa, trên
rìa các đảo đá.

Chim **cốc** và chim **Guillemot** cùng sống ở những tầng phía dưới.

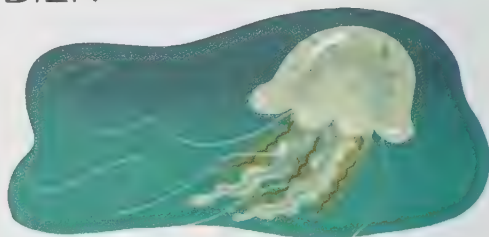
SỰ SỐNG Ở BIỂN

Bờ biển có rất nhiều loài sinh vật nhỏ trú ngụ dưới cát. Trên các mỏm đá, có đủ loài động vật: cầu gai, ốc biển, hàu, tôm, cua... Khi triều thấp, bạn có thể đi câu!

TRÊN BỜ BIỂN

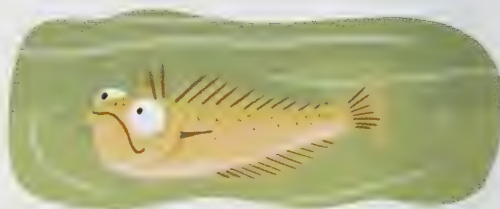
Loài sinh vật lạ lùng đang nhảy trên cát này là **bọ chét cát châu Âu**. Nhưng không có gì phải sợ: chúng không đốt!

Khi **sứa** đến gần, hãy cẩn thận! Vết sứa đốt gây bỏng rát như chạm phải cây tầm ma, nhưng còn đau hơn!

Loài chim này dễ bị kích động, bước đi gập gáp trên cát ướt rồi thoáng dừng lại, rồi lại đi tiếp: đó là chim **choi choi**! Món khoái khẩu của chúng là giun biển.

Cá vây gai nấp dưới cát khi nước nông. Chú ý kéo giăng phải nhé! Gai chúng có độc và vết châm sẽ đau điếng.

Điều khắc trên mai mực

Giải trí!

Thi thoảng lại có những chiếc mai mực bị sóng đánh dạt vào bờ. Hãy chọn một chiếc mai đẹp, rửa sạch rồi phơi khô... Sau đó dùng một vật nhọn khắc lên mai: con cá, chiếc thuyền... hay đơn giản là viết tên mình lên đó.

TRÊN MỎM ĐÁ

Tôm hùm có một càng dùng để cắt và một càng dùng để nghiền!

Khi **sao biển** bị mất một cánh, nó sẽ mọc lại cánh mới!

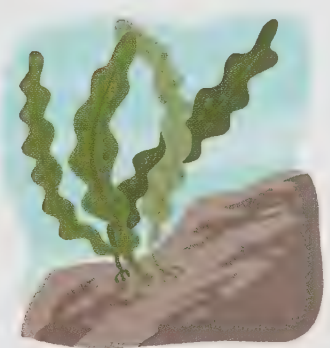
Khi vỏ trở nên quá chật, **ốc mượn hồn** sẽ tìm vỏ mới!

Cua bò ngang...
... còn **cầu gai** di chuyển trên những chiếc gai!

Hải quỳ là một loài động vật, không phải hoa!

Rong biển bám vào đá nhờ các rễ móc.

SAO BIỂN TUYỆT VỜI

Sao biển có đủ mọi hình thù và màu sắc!

Em thích loài nào hơn?

SỰ SỐNG NGOÀI BIỂN KHƠI

Vùng biển ngoài khơi không chỉ là vương quốc của các loài cá mà của cả các loài thú biển, giáp xác, mực, chim biển... Còn đáy biển có vô số loài động vật kỳ lạ và đáng sợ!

Cá mập trắng là kẻ săn mồi đáng sợ và háu đói. Món khoái khẩu của hung thần biển cả là cá, hải cẩu, rùa...

Cá ngựa rất kỳ lạ! Chúng bơi theo chiều dọc, móc đuôi vào rong biển và con đực sinh con!

Vẹt biển là loài lặn siêu giỏi và bơi rất cừ. Chúng có thể mang đến 30 con cá trong mỏ về cho bầy con háu đói!

Cá heo lao vọt lên khỏi mặt nước rồi đáp xuống bằng mạn sườn, chúng cũng biết bơi ngửa... quả là loài ham chơi!

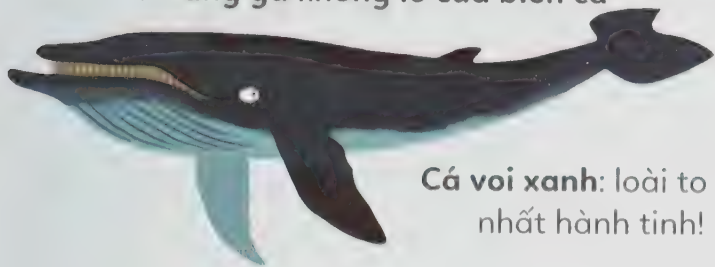
Cá voi lưng gù không chỉ nổi tiếng với những cú nhảy ngoạn mục, mà còn bởi điệu hát du dương!

Cá mòi không bao giờ di chuyển một mình mà luôn đi thành đàn để giảm nguy cơ bị cá lớn ăn thịt!

NHỮNG “QUÁI VẬT” BIỂN KHỜ

Những gã khổng lồ của biển cả

Cá voi xanh: loài to lớn nhất hành tinh!

Cá mập voi: to ngang... cá voi!

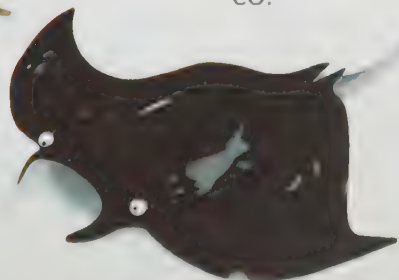
Cá mái chèo: dài hơn 10 mét!

Cua nhện khổng lồ
Nhật Bản: những chiếc chân ngoại cỡ!

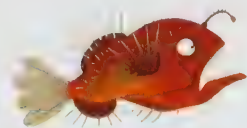

Mực khổng lồ: mắt chúng to hơn cả quả bóng đá!

Cá nạng hải: những chiếc vây khổng lồ!

Dưới đáy biển tối như
bưng và nước rất lạnh.
Nhiều sinh vật hình thù
quái dị sống ở đây!

Cá cóc gai

Rắn biển Gulper

Cá rồng râu

Cá lồng đèn

Phù du

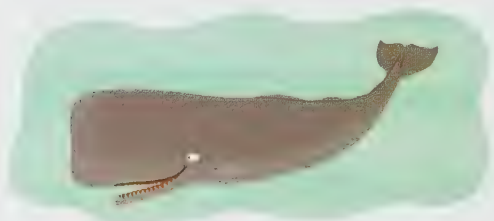

Mực quỷ

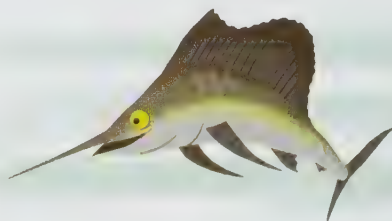

CÁC VẬN ĐỘNG VIÊN SIÊU HẠNG CỦA BIỂN SÂU

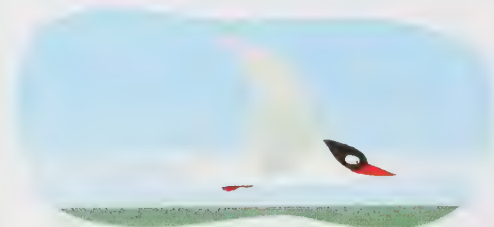
Lặn cực tài, nhảy cực đẹp, tốc độ siêu nhanh, bổ nhào chóng mặt, bay lượn ngoạn mục, di trú xa xôi: động vật biển có thể phá vỡ mọi kỷ tích thể thao phi thường nhất!

Cá nhà táng có thể lặn đến độ sâu 3.000 mét và ở đó hai giờ đồng hồ không cần ngoi lên thở!

Cá bướm là loài cá bơi nhanh nhất thế giới. Nhà vô địch này có thể đạt đến vận tốc 110 km/giờ!

Chim **nhàn Bắc Cực** giữ kỷ lục di trú dài nhất. Mỗi năm, chúng lại thực hiện hành trình đi về giữa cực Bắc và cực Nam!

Với đôi cánh khổng lồ, **chim hải âu lớn** có thể bay hàng trăm ki lô mét mà không cần đập cánh: chúng là vua bay lượn!

Rùa da có thể lặn đến độ sâu hơn 1.000 mét và lặn liên tục một giờ!
Tìm bóng của chú rùa da này.

Giải trí

Số 1

Số 2

Số 3

Số 4

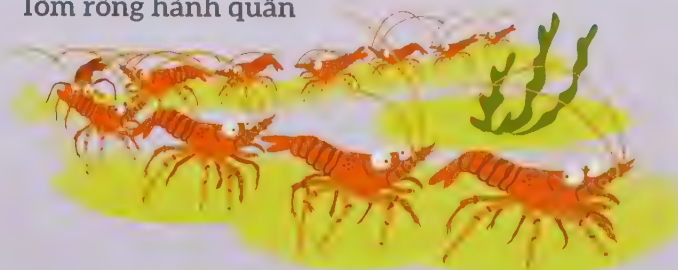
Đáp án: Số 3

CÚ BỎ NHÀO CỦA Ó BIỂN PHƯƠNG BẮC

Tôm rỗng hành quân

Mỗi năm một lần, loài tôm rỗng lại kéo nhau đi di trú. Chúng đi thành hàng dài cả ngày lẫn đêm.

Ở NHỮNG XỨ SỞ XA XÔI

.....

HAI MÙA TRÊN ĐỒNG CỎ CHÂU PHI

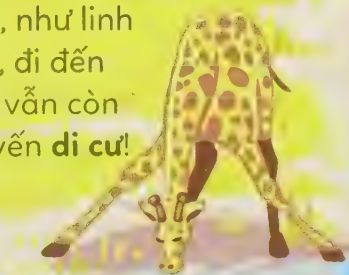
Đồng cỏ châu Phi là trảng cỏ rộng lớn chỉ có cây bụi. Đây là nơi sinh sống của những loài động vật cao và to nhất quả đất! Nơi này chỉ có hai mùa.

Mùa khô

Từ tháng Sáu đến tháng Mười, trời không một giọt mưa!

Nhiều loài ăn cỏ, như linh dương đầu bò, đi đến những vùng cỏ vẫn còn xanh: đó là chuyến **di cư**!

Cỏ úa vàng và trở nên khan hiếm nước.

Mùa mưa

Từ tháng Mười một đến tháng Năm, trời mưa rất nhiều, có dông và mưa lớn.

Cỏ mọc cao và xanh mướt.

Các đàn thú ăn cỏ quay về.

Nhiều thú con ra đời.

NHỮNG THỢ SĂN SIÊU HẠNG!

Báo ghê pa đuổi theo con mồi với vận tốc hơn 100 km/giờ!

Sư tử cái đi săn và “vua” sư tử đực ăn trước!

Chó hoang châu Phi đi săn thành bầy.

NHỮNG LOÀI “NẶNG KÝ”

Hạng 2: **Tê giác trắng**, nặng đến 3 tấn rưỡi.

Quán quân: **Voi**, hơn 7 tấn.

Hạng 3: **Hà mã**, nặng đến hơn 3 tấn.

NHỮNG LOÀI CHIM KỲ QUẶC!

Đà điểu không biết bay, nhưng chạy rất nhanh!

Món khoái khẩu của **cò Marabou**? Xác thối!

Chuyên môn của **chim bắt ve**? Xoi sinh vật ký sinh trên mình những con thú lớn!

RỪNG NHIỆT ĐỚI UM TÙM

Rừng nhiệt đới ẩm là nơi cư trú của vô số các loài động thực vật. Cây cối ở đây rậm rạp đến mức nắng không thể lọt qua! Vì thế, trong rừng luôn tối, nóng ẩm và mưa nhiều.

Vẹt đuôi dài:

sống theo đôi suốt cuộc đời!

Báo đốm: loài săn mồi nhanh như chớp!

Cá Piranha: sống thành đàn

Con **lười:** nhà vô địch chậm chạp!

Khỉ nhện: vua nhào lộn!

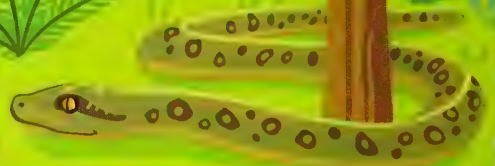
Chim Toucan: kêu như ếch!

Chuột lang nước: loài gặm nhấm lớn nhất quả đất!

Trăn Anaconda: có thể bóp nghẹt một con cá sấu Caiman!

ẾCH NHỎ, SIÊU ĐỘC!

Những loài ếch nhỏ màu mè sau rất nguy hiểm vì có độc chết người.

Loài sở hữu chất độc mạnh nhất trong các loài động vật trên cạn là ếch độc phi tiêu vàng.

Ếch dâu

Ếch hề

Ếch xanh

Ếch độc phi tiêu vàng

Ếch vằn vằn

Ếch độc nhuộm màu

CẦN THẬN CÂY ĐA “BÓP CỔ”!

Một **hạt** mầm cây đa bóp cổ được gió hoặc chim mang đi.

nh nhanh chóng bắt rễ...

... và ăn sâu xuống đất.

Bộ rễ phát triển nhanh chóng và bao lấy **thân cây**.

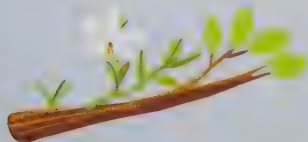
cuối cùng thành một tấm **lưới** dày giam lấy cây chủ.

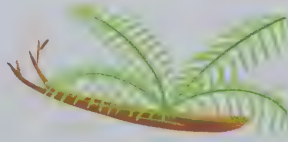
Dần dần bóp nghẹt cây chủ đến **chết**!

Những loài cây mọc trên cây khác

Do mặt đất trong rừng nhiệt đới luôn tối, nên một số loài cây đã tìm ra cách để có được ánh sáng: mọc trên cành những cây to!

Hoa lan

Dương xỉ

SA MẠC: NÓNG HẦM HẬP!

Sa mạc là một vùng rộng lớn toàn cát và đá. Ở đây nước rất khan hiếm, ban ngày Mặt Trời bỏng rát còn ban đêm lạnh thấu xương. Cây cối và động vật phải có cách riêng để sống sót!

Chuột nhảy Jerboa chỉ ra ngoài ban đêm. Ban ngày, chúng nấp sâu trong hang để tránh cái nóng thiêu đốt.

Khi nhiệt độ quá cao, **rắn Viper có sừng** trốn dưới cát: chỉ để lộ đôi mắt và cặp “sừng”.

Lạc đà một bướu có thể nhịn uống nhiều ngày. Nhưng khi uống, chúng có thể uống liền một lúc tới 100 lít nước!

Để chống chịu hạn hán, **xương rồng** giữ nước trong lớp thân dày: chúng phồng lên như miếng bọt biển!

Loại cây lạ lùng này hứng sương sớm bằng những chiếc lá không ngừng mọc dài thêm!

Lá của cây **hoa đá** trông giống hòn đá cuội. Lá cây để trữ nước.

CÁO CÁT SĂN MỒI CHỚP NHOÁNG

Còn gọi là cáo Fennec, **cáo cát** săn chuột Jerboa, thằn lằn, chim và châu chấu.

Sau khi Mặt Trời lặn, cáo cái **rời** hang.

Với đôi tai to và thị lực tinh tường, nó nhanh chóng **phát hiện ra** con mồi.

Một con thằn lằn bất cẩn đã **liều lĩnh** đi vào lãnh thổ của cáo.

Cáo **nhảy** phốc lên...

... **ngoạm** trúng ngay con mồi.

Cuộc tấn công chỉ diễn ra trong vồn vện vài giây!

Ốc đảo, những đảo nhỏ phủ màu xanh!

Ốc đảo là nơi duy nhất trên sa mạc có nước và cây xanh. Ở đây có cây chà là với quả màu nâu rất ngon, ngọt và giàu dinh dưỡng.

VƯƠNG QUỐC LẠNH LẼO

Ở vùng cực, mùa đông lạnh buốt và gió thổi rất mạnh. Để không chết cóng, các loài động vật có những mẹo riêng để sống sót!

Chim cánh cụt hoàng đế đứng sát nhau thành từng vòng. Rồi lần lượt những con ở ngoài đổi vào giữa vòng để sưởi ấm.

Cáo Bắc Cực thay bộ lông mùa hè thành bộ lông màu trắng rất dày. Với lớp “áo khoác” này, chúng chịu được nhiệt độ đến -70°C !

Cá máu trắng không bị hóa đá trong lớp băng Nam Cực: chúng tự tạo ra chất chống đông máu!

Với bộ lông dày, **cú tuyết** không hề sợ cái lạnh. Ngay cả ngón chân và mỏ chúng cũng có lông!

Bí quyết sống sót trên mặt băng của **gấu trắng** là gì? Lớp mỡ dày dưới bộ lông dày ngăn cái lạnh!

Bò xạ hương không biết lạnh là gì! Lông chúng rất dài tạo thành chiếc áo khoác vô cùng ấm áp.

Bắc Cực là vùng bao quanh cực Bắc.

Băng trôi là một khối băng khổng lồ trôi trên biển: phần lớn khối băng nằm dưới nước.

Biển băng là một vùng nước biển bị đóng băng.

Con moóc

Hải cẩu Greenland và hải cẩu con.

Kỳ lân biển

Nam Cực là châu lục bao phủ bởi băng, nằm ở cực Nam.

Hải âu Petrel tuyết

Chim cánh cụt Gentoo

Chim cánh cụt Rockhopper

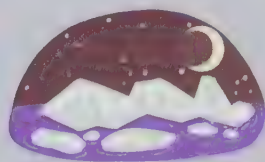
Hải cẩu lông mao Nam Cực

Hải tượng phương Nam

Báo biển

Mặt Trời lúc nửa đêm và ban đêm vùng cực!

Ở vùng cực chỉ có hai mùa: mùa hè và mùa đông. Mùa hè, Mặt Trời không bao giờ lặn. Trời sáng suốt sáu tháng, gọi là ban ngày vùng cực, hay còn gọi là "Mặt Trời lúc nửa đêm"! Còn mùa đông Mặt Trời không mọc: đêm triền miên, đó gọi là ban đêm vùng cực!

VÙNG BIỂN PHÍA NAM RỰC RỠ

Ở vùng biển ấm, rạn san hô là nơi cư trú của vô số loài cá nhiều màu sắc, hải quỳ, bọt biển, rùa, các loài có vỏ... Quả là kỳ quan!

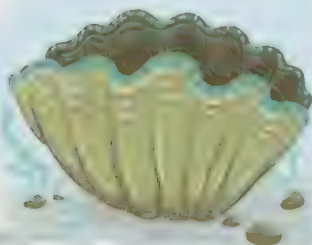
San hô là loài động vật nhỏ sống thành quần thể. Để tự bảo vệ mình, chúng tạo ra lớp vỏ đá, và hình thành nên các rạn san hô.

Tối đến, **cá mó** tạo ra một cái "kén" trong suốt. Ở trong bong bóng, chú yên tâm ngủ kỹ!

Khi cảm thấy bị đe dọa, **cá nóc nhím** nuốt nước rồi phồng lên như quả bóng gai: hết con "nhím"!

Sò tai tượng là loài có vỏ lớn nhất và nặng nhất. Vỏ của chúng có thể nặng đến hơn 300 cân!

Mỗi bên đuôi của **cá đuôi gai** có một chiếc gai sắc như... dao mổ!

Món ăn ưa thích của **đôi môi ư**? Là bọt biển! Loài vật háu ăn này xé bọt biển trên các rạn san hô bằng cái miệng rất khỏe.

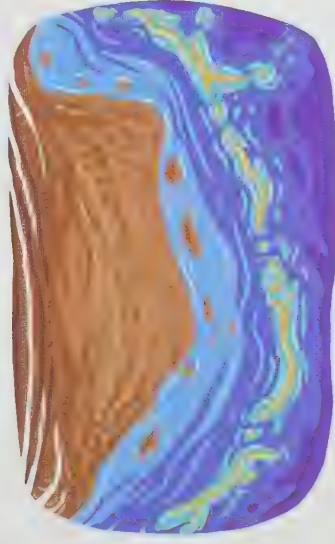
Rạn san hô vòng là khối đá san hô có một phần nhô lên khỏi mặt nước.

Vùng nước nằm giữa rạn san hô vòng gọi là **vùng biển**.

Bọt biển là loài động vật thân mềm với vô số lỗ nhỏ trên thân!

Great Barrier (ở Úc) là rạn san hô lớn nhất thế giới với diện tích trải rộng trên 2.000 ki lô mét!

CÁ HỀ VÀ HẢI QUỲ: ĐÔI BẠN THÂN TRỌN ĐỜI!

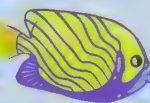
Khi thấy nguy hiểm, **cá hề** nấp vào giữa những xúc tu có độc của hải quỳ.

Chú không sợ **chất độc** của hải quỳ, nhờ lớp chất nhớt bao quanh cơ thể!

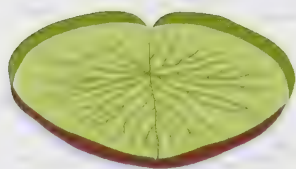
Đổi lại, **hải quỳ** tận dụng phần còn lại từ bữa ăn của cá hề...

...và được cá hề bảo vệ khỏi những kẻ thù truyền kiếp: **cá chim hoàng đế**...

... và **cá bướm**, hai loài tấn công các xúc tu của hải quỳ.

THIÊN NHIÊN ĐÁNG KINH NGẠC

NƯỚC, KỶ QUAN CỦA THIÊN NHIÊN

Những thác nước hùng vĩ, các mạch nước phun khổng lồ, suối nước nóng, hồ nước hồng, bốn tự nhiên, hồ xanh lớn... nước có thể chảy hiền hòa hay dữ dội, lạnh lẽo hay cuộn xiết, và đôi khi có những màu sắc kỳ lạ!

Mạch nước phun là một nguồn nước nóng phun lên từ lòng đất nhiều lần trong ngày. Một số mạch phun cao ngang một tòa nhà mười một tầng!

- Thác Angel ở Nam Mỹ là **thác nước** cao nhất thế giới.
- Nó cao gấp ba lần tháp Eiffel!

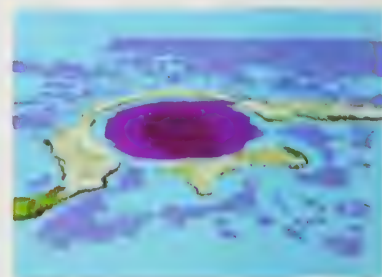
- Qua nhiều thế kỷ, các nguồn nước nóng được hình thành từ các **bồn** nhỏ xếp chồng lên nhau: đây chính là các “bể bơi” tự nhiên cỡ nhỏ!

Nhiều nơi trên thế giới có các **hồ nước mặn** có nước màu hồng như kẹo! Màu sắc kỳ lạ này là do các loài vi tảo.

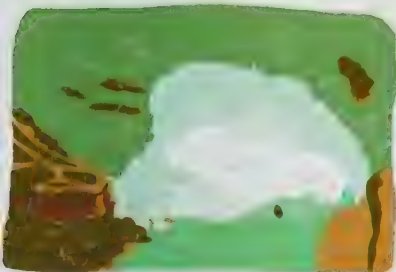
- Hồ nước ngọt** và sông giàu kim loại và khoáng chất có thể có màu đỏ, vàng, da cam, xanh lá cây...

- Hồ xanh** là một dạng vực biển có hình tròn. Màu xanh đậm của hồ tương phản với màu xanh lơ của biển.

NHỮNG THÁC NƯỚC ĐẸP NHẤT THẾ GIỚI

Bắc Mỹ

Thác Niagara

Châu Âu

Thác Plitvice

Châu Á

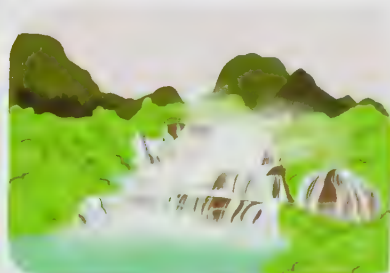
Thác Jog

Thác Havasu

Thác Goðafoss

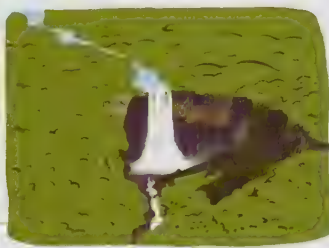

Thác Bản Giốc

Nam Mỹ

Thác Iguazu

Thác Kaieteur

Châu Phi

Thác Victoria

Tắm nước nóng muôn năm!

Vào mùa đông, trên một hòn đảo ở Nhật Bản, những con **khi Nhật Bản** thường đến tắm trong các suối nước nóng để sưởi ấm. Lũ khi khôn ghê!

NHỮNG NÚI ĐÁ KỲ CỤC!

Qua hàng triệu năm gió, mưa hay sóng bào mòn các dãy núi đá tạo thành những hình thù lạ lùng. Núi đá nổi lên giữa sa mạc, rừng hay biển!

NHỮNG TÁC PHẨM ĐIÊU KHẮC LẠ ĐỒI

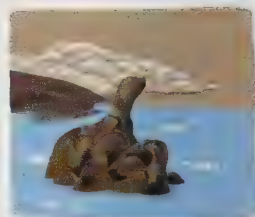
Một “con sóng” khổng lồ giữa sa mạc nước Úc.

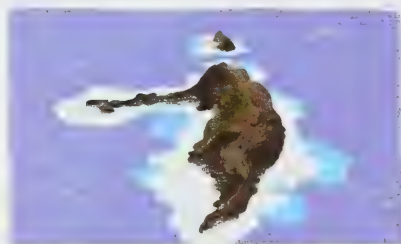
Núi đá hình cây nấm khổng lồ.

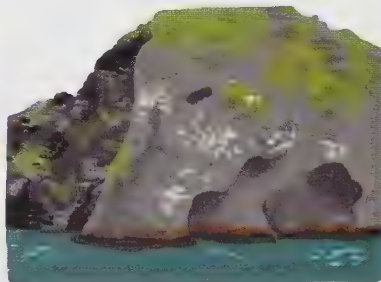
Cá heo đá nổi lên giữa làn nước xanh lơ của Ấn Độ Dương.

Chú hải cẩu ở bờ biển Breton.

Chú voi đá ngâm mình trên biển Địa Trung Hải...

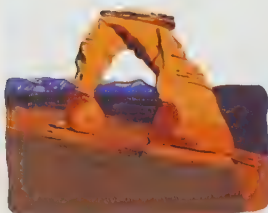

... và một chú khỉ đang hút nước trên Đại Tây Dương...

“Đôi mắt” khổng lồ tạc xuyên qua đá ở sa mạc châu Mỹ.

NHỮNG VÒM ĐÁ ĐẸP NHẤT

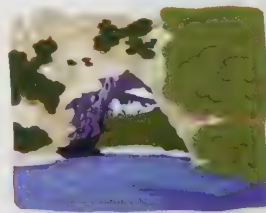
Vòm Delicate (Mỹ)

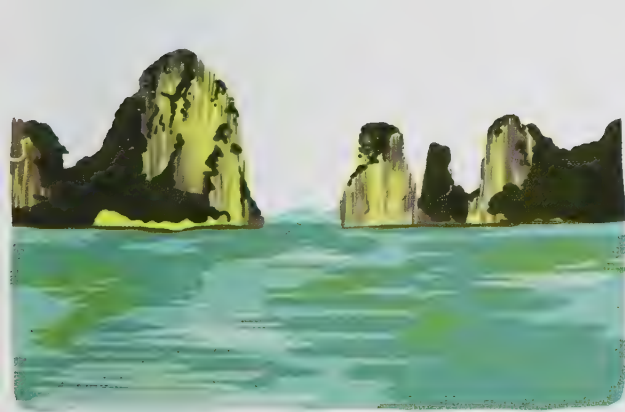
Núi Voi Voi (Trung Quốc)

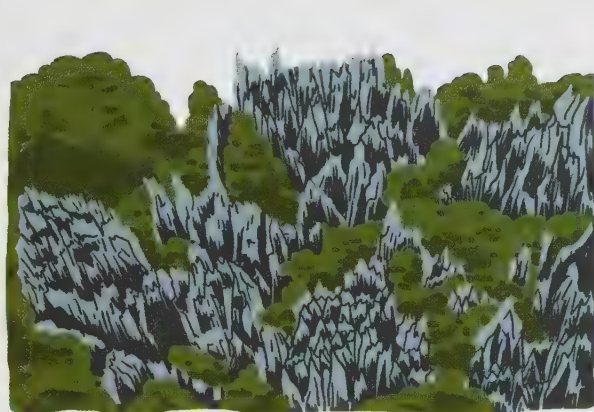
Mái vòm Fozzi Giaren (Libya)

Vòm đá Pont-d'Arc (Pháp)

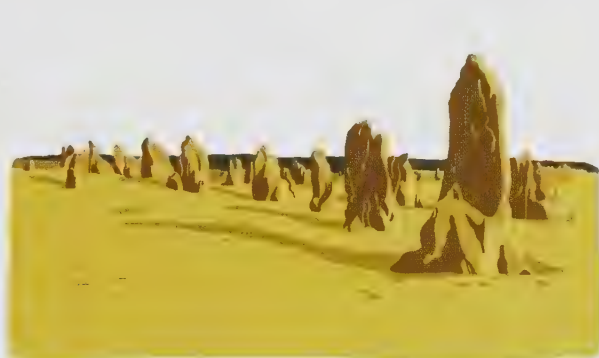
Tại **vịnh Hạ Long**, Việt Nam, có chừng 2.000 đảo nhỏ hình chóp tròn nổi trên làn nước màu ngọc bích của biển Đông.

Ở **Madagascar**, có hàng trăm tảng đá sắc nhọn dựng đứng tạo thành “rừng đá”!

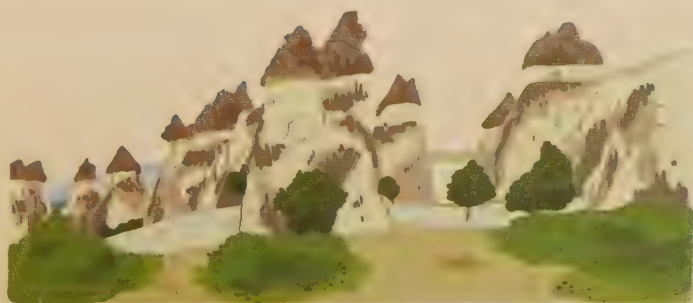
Ở **miền Tây nước Mỹ**, những khối đá đỏ khổng lồ nằm rải rác trên vùng đất của người da đỏ Navajo. Nổi tiếng nhất trong số đó là Thung lũng Tượng đài.

Tại **sa mạc nước Úc**, hàng nghìn khối đá vôi dựng đứng trải dài ngút tầm mắt trên biển cát... giống một quân đoàn ma!

Hoodoo!

Trên thế giới gần như vùng nào cũng có những cột đá kỳ lạ đội “mũ”: người ta gọi chúng là “hoodoo”. Có rất nhiều truyền thuyết bắt nguồn từ chúng.

NHỮNG KỸ SƯ ĐẠI TÀI CỦA THẾ GIỚI ĐỘNG VẬT!

Loài vật có thể xây nên những “ngôi nhà” khó tin và trang trí rất đẹp mắt! Để làm gì? Để ở, tránh kẻ thù, che chân khỏi cái lạnh và hơn hết là để thu hút con cái!

Tổ rất đẹp của loài chim

Chim sẻ lỏ: một chiếc tổ bằng bùn khô hình lò bánh mì kiểu cổ!

Chim dệt: những nhánh cỏ được bện và thắt nút khéo léo!

Chim phàn tước: tổ bằng cỏ, tơ nhện và lông len!

Nhà của các loài nhỏ bé

Kiến thợ may: những chiếc lá may bằng chỉ lụa!

Mối: một công trình cao hàng mét!

Tò vò: tổ đắp bằng đất và nước dãi hình cái hũ!

HÀNG HẢI LY NƠI TRƯỞNG AN KIẾN CO VÀ TIỆN NGHI!!

Một lối vào dưới nước và nền phẳng để hong khô người.

Một căn phòng ấm áp phủ cành cây nhỏ.

Và một con đập giúp căn nhà không bị ngập!

TỔ ÉN: CÔNG TRÌNH KỲ VĨ!

Chim én cắp những viên bùn...

... tha về...

... xếp thành từng lớp...

... đến khi thành hình chiếc cốc.

Én gia cố thành tổ bằng rơm...

... rồi lót lông vũ, lông tơ và lông mao trong lòng tổ.

Loài chim vừa là kiến trúc sư, vừa là họa sĩ và chuyên gia trang trí!

Để quyến rũ chim mái, chim **đinh viên** **trống** xây tổ hình vòm bằng các cành cây nhỏ. Chủ ta trang trí lối vào bằng lông vũ, hoa và các vật độc đáo màu xanh lam! Sau đó chủ ngậm vỏ cây làm cọc vẽ rồi dùng nước ép việt quất tô màu lên thành tổ!

NHỮNG LOÀI CÂY LẠ LÙNG!

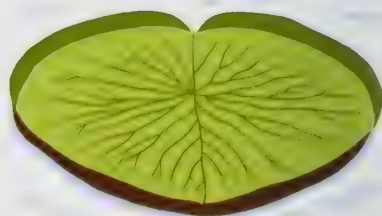
Cây ngàn tuổi, quả hình móng, hoa ngụy trang thành côn trùng, hoa phủ đầy gai hay bốc mùi gây buồn nôn: các loài cây luôn gây bất ngờ và rất biết cách tự vệ!

Hoa vua là loài hoa to nhất thế giới, có đường kính tới 1 mét và nặng đến 10 cân! Nhưng chúng tỏa ra mùi thối thối. Ơe!

Dừa biển có quả to nhất. Quả dừa biển có hình cặp móng, nên nó còn có tên là "dừa móng"!

Trên lưu vực sông Amazon, có một loài **hoa súng khổng lồ** gọi là sen vua. Những chiếc lá cực lớn chịu được sức nặng của một em bé.

Lá giống lá cọ

Có nguồn gốc từ Trung Quốc, **ngân hạnh** là một trong những loài cây cổ xưa nhất: chúng có mặt trên Trái Đất trước cả loài khủng long.

Để thu hút ong đực đến mang phấn đi, loài hoa **lan** này bắt chước hình dáng và mùi hương của ong cái.

Cự sam là một loài cây lá kim khổng lồ. Cây to nhất có chu vi thân là 31 mét và cao 83 mét. Tuổi của cây ư? Hơn 2.000 tuổi!

Những loài cây biết tự vệ!

Tầm ma: có lông chích.

Nhựa ruồi: lá có răng cửa nhọn.

Hoa hồng: thân cây có gai.

Mâm xôi: nhiều gai đáng sợ.

Anh túc: nhựa có độc.

Tầm xuân: quả có lông gây rát.

CÂY BẮT CÔN TRÙNG LẪM CÔN TIN!

Loài hoa ở châu Phi này tỏa ra mùi phân để thu hút bọ hung!

Khi con bọ lạc vào bên trong, nó liền khép chặt cánh lại...

... giữ con bọ làm tù binh. Bọ hung sẽ đưa phần hoa...

... đến nhụy giúp hoa thụ phấn!

Khi bọ hung xong "việc", bông hoa mở ra và con bọ được thả tự do!

NHỮNG LOÀI VẬT THÔNG MINH!

Loài vật cũng rất mưu mẹo và khéo léo, một số loài thậm chí còn biết dùng cả công cụ hay giả chết để trốn tránh kẻ thù hay để kiếm thức ăn! Hãy cùng xem nhé...

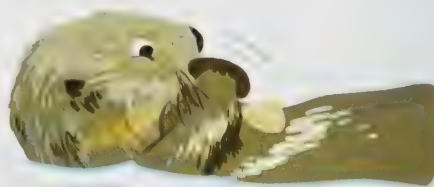
Chim hét rất khoái ốc sên. Chúng biết đập ốc vào đá cho vỡ vỏ rồi lấy "nhân" ăn ngon lành!

Muốn ăn kiến ư? **Tinh tinh** bẻ cành cây, vặt hết lá rồi chọc vào tổ cho kiến bò lên. Sau đó nó chỉ việc liếm cành cây và thưởng thức!

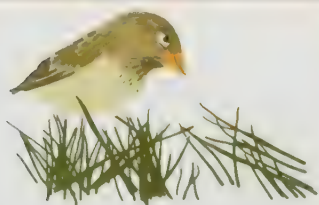

Để bắt ruồi, **cá cung thủ** bắn nước thẳng vào con mồi như bắn súng phun nước!

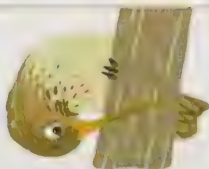

Mở vỏ sò ư? Với **rái cá biển** việc đó thật dễ dàng! Nó đặt con sò lên ngực, nhặt một hòn đá cuội rồi đập thật mạnh vào con sò!

CHIẾC QUE CỦA SẾ KHƯỚU

Thật không dễ xua lũ côn trùng ra ngoài khi chỉ có chiếc **mỏ** vừa nhỏ vừa dày!

Chim sẻ **khướu Galápagos** đã có cách: nó tìm một cái **gai**...

... chọc xuống lớp **vỏ cây**.
Thật tinh ranh!

Nghệ thuật tự vệ

Chồn hôi: bắn ra tia chất lỏng hôi thối.

Nhím châu Mỹ: bắn gai vào kẻ thù.

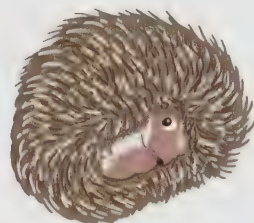
Thằn lằn sừng: bắn máu ra từ mắt.

Cá chình điện: phóng điện.

Bạch tuộc: phun mực đen.

Nhím gai: cuộn tròn thành quả bóng gai.

Chồn ôpốt vùng Virginia: giả chết.

Lạc đà không bướu: phun ra chất dịch màu lục.

Nhện đen khổng lồ: phóng ra những chiếc lông ngứa.

Tìm bóng thằn lằn đầu mào

Để chạy trốn kẻ thù, thằn lằn đầu mào có thể chạy trên mặt nước!

Số 1

Số 2

Số 3

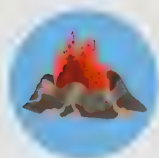
Số 4

Đáp án: Số 2

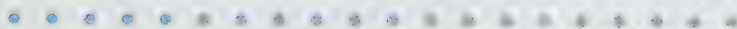

Ghi chú

THIÊN NHIÊN NỔ GIẬN!

CƠN THỊNH NỘ CỦA BẦU TRỜI!

Khi bầu trời tối sầm, hãy cẩn thận dông, lốc xoáy, mưa đá hay mưa rào sắp ập đến! Gió mạnh và mưa dữ dội rất nguy hiểm, gây nhiều thiệt hại. Để biết thời tiết diễn biến thế nào, hãy quan sát các đám mây!

Dông là những cơn gió rất mạnh đi kèm mưa hoặc tuyết. Gió có thể khiến cây bật gốc và nhà cửa bị tốc mái.

Bão nhiệt đới rất mạnh! Tốc độ gió có thể trên 250 km/giờ!

Lốc xoáy rất đáng sợ. Nó giống một cái phễu và hút mọi thứ trên đường đi: người, động vật, ô tô, tàu hỏa...

Vòi rồng là cơn gió xoáy hình thành trên biển. Nó hút nước biển, tạo thành một cột không khí và nước xoáy rất lớn.

Mưa đá là cơn mưa những hạt băng gọi là hạt mưa đá. Phần lớn các hạt mưa đá có kích thước bằng hạt đậu nhỏ; nhưng một số hạt có thể to bằng quả cam!

Mưa rào là mưa rất to và dữ dội. Chỉ trong một thời gian ngắn, nó đã trút xuống một lượng nước cực lớn và thường gây ra lụt lội.

Nhận biết các kiểu mây

Mây tích thường báo hiệu
thời tiết đẹp.

Mây ti tích cho thấy
thời tiết chuyển xấu.

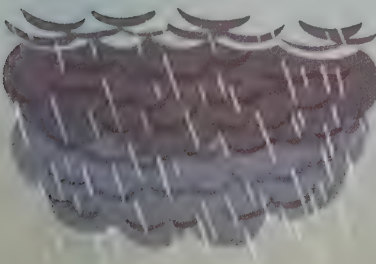
Mây tầng là nguồn
gốc của những cơn
mưa nhỏ và sương
mù dày.

Mây vũ tích gây ra
những cơn dông dữ dội,
mưa đá, thậm chí là
lốc xoáy!

Mây ti báo hiệu
sắp có mưa rào
và gió.

Mây vũ tầng mang
đến mưa to và tuyết
rơi dày.

Mây trung tầng
gây mưa.

Mây tầng tích gây
ra mưa nhỏ và
tuyết rơi nhẹ.

MẶT ĐẤT TAM BÀNH

Dưới chân chúng ta, mặt đất vẫn chuyển động. May mắn thay, ta thường không cảm nhận được điều đó. Nhưng đôi khi, cơn chấn động diễn ra rất dữ dội dẫn đến những thảm họa thiên nhiên chết người như động đất hay sóng thần.

Động đất là một chuỗi những chấn động đột ngột của mặt đất. Trận động đất quá mạnh sẽ phá hủy nhà cửa, đường sá, cầu cống...

Tuyết lở là một khối tuyết lở khỏi núi. Nó cuốn theo tất cả mọi thứ trên đường đi: cây cối, đá tảng... và những người trượt tuyết bất cẩn!

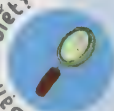

Khi trời mưa quá to và quá lâu, nước sông sẽ tràn bờ và gây ra **lũ lụt**. Đất không thể ngấm thêm nước và biến thành dòng lũ bùn.

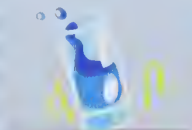
Thang độ Richter

Đây là thang đo cường độ động đất. Thang có chín mức từ 1 đến 9, chỉ số càng cao, đất rung chuyển càng mạnh và thiệt hại trên mặt đất càng nặng nề!

Bạn có biết?

Từ 1 đến 3:
chỉ các máy đo phát hiện được mức rung chuyển của mặt đất.

Từ 3 đến 4:
bạn cảm nhận được rung chuyển và đồ vật chao đảo.

Từ 4 đến 6:
nhà cửa bị hư hại.

Từ 6 đến 8:
các tòa nhà đổ sập giống như những lâu đài xếp từ các lá bài!

Từ 8 đến 9:
tất cả bị phá hủy!

SÓNG THẦN XUẤT HIỆN NHƯ THẾ NÀO?

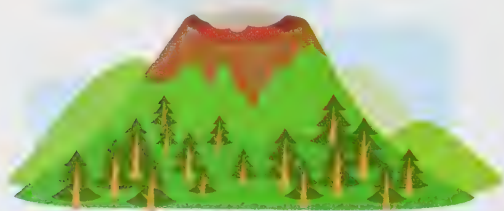
Sóng thần trong tiếng Nhật là tsunami, nghĩa là “cơn sóng lớn ở cảng”.

NÚI LỬA THỨC GIẤC

Trên hành tinh của chúng ta có hàng nghìn núi lửa. Nhiều núi lửa đã tắt từ rất lâu và không còn nguy hiểm. Nhưng một số núi lửa vẫn hoạt động và chỉ ngủ tạm thời! May mắn thay, người ta có thể dự báo những đợt phun trào đủ sớm để kịp sơ tán người dân.

Núi lửa là một ngọn núi hình chóp nón. Trên đỉnh núi có một hố rộng giống cái vạc, gọi là **miệng núi lửa**.

Bên trong núi lửa có **lò trung tâm** nằm sâu dưới lòng đất. Ở đó nóng đến mức đá cũng chảy và hóa lỏng: gọi là **mắc ma**.

Ở một số **núi lửa đang hoạt động**, trong miệng núi là một **hồ nước**: nước ở đây rất nóng, nhiều axit, màu xanh lá cây và tỏa ra hơi độc.

Trên miệng của **núi lửa ngủ** hoặc **tắt**, hồ nước thường mát và trong. Đôi khi có thể tắm hoặc câu cá ở đây!

Núi lửa nằm dưới những con sóng!

Dưới đáy đại dương cũng có núi lửa! Và giống như núi lửa trên đất liền, chúng cũng phun dung nham. Khi núi lửa dưới biển "nổi giận", dung nham phun ra có thể trôi lên khỏi mặt biển và tạo thành **đảo**!

Bùm! Bùm! Núi lửa phun trào!

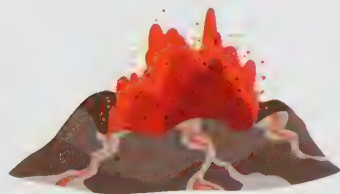
Mắc ma dâng lên trong lò, biến thành dung nham và trào qua miệng núi lửa: đây là quá trình phun trào!

Có lúc, núi lửa tuôn ra **dung nham** nóng bỏng chảy dọc sườn núi.

Có lúc, chúng lại tuôn ra **tro** nóng, **khí**, các khối **đá** và dung nham: một cơn bùng nổ đích thực!

NHỮNG NGỌN NÚI LỬA LẠ LÙNG!

Núi lửa **Kilauea** (đảo Hawaii): liên tục phun trào kể từ năm 1983!

Núi lửa **Nyiragongo** (Cộng hòa Dân chủ Congo): có một hồ dung nham sôi sục trong lòng miệng núi!

Núi lửa **Erebus** (Nam Cực): ngọn núi lửa hoạt động dưới tuyết và băng!

Núi lửa **Poás** (Costa Rica): có một hồ nước axit bên trong lòng chảo núi lửa khổng lồ. Cắm tấm ở đây!

THIÊN NHIÊN LÂM NGUY

TRÁI ĐẤT BỊ TÀN PHÁ

Con người ngày càng sử dụng nhiều tài nguyên của Trái Đất và hủy hoại hạnh phúc của chính mình: không khí, nước và đại dương bị ô nhiễm. Hiện nay, các nhà lãnh đạo trên thế giới đang nỗ lực hạn chế tình trạng ô nhiễm.

Ô tô và máy bay giúp cuộc sống con người dễ dàng hơn, nhưng lại thải ra **khí** gây ô nhiễm không khí.

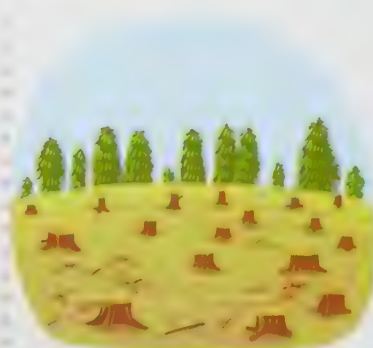
Khói nhà máy và **rác** con người đốt làm ô nhiễm không khí và gây bệnh cho người và động vật.

Khí ga và khói thải tàn phá **tầng ôzôn** (tầng không khí bảo vệ chúng ta khỏi các tia cực nóng của Mặt Trời) làm Trái Đất nóng dần lên!

Các **chất hóa học** đổ ra sông từ cống rãnh và nhà máy gây ô nhiễm nước. Các hóa chất dùng trong trồng trọt đầu độc đất và sông ngòi.

Cây cối bị đốn hạ để xây nhà. Rừng và động vật sống trong rừng dần **biến mất**.

Các tàu đánh bắt cá đánh bắt cá vô độ khiến chúng không kịp sinh sản. Một số loài trở nên **khan hiếm**, như cá ngừ vây xanh.

THỦY TRIỀU ĐEN KHỦNG KHIẾP!

Tàu chở dầu là những con tàu khổng lồ chuyên chở dầu.

Đôi khi chúng gặp tai nạn khiến một lượng lớn dầu tràn ra biển.

Một lớp dầu khổng lồ đen dày, dính nhớt và độc hại nổi trên mặt nước: đó gọi là thủy triều đen!

Nó xuôi theo dòng nước và gió làm ô nhiễm mọi thứ trên đường đi!

Rong và các loài thực vật biển khác bị chết.

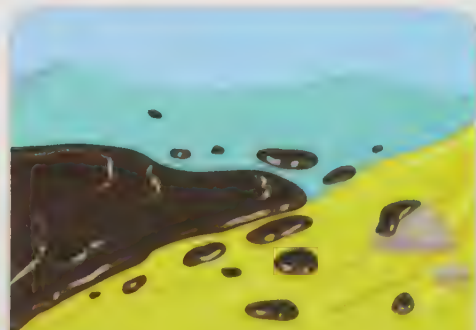
Cá và các loài giáp xác không thể thở.

Lông các loài chim biển dính hết lại khiến chúng không thể bay.

Cá heo, hải cẩu, rùa không thể bơi.

Và khi thủy triều đen lan đến bờ, thì bờ biển cũng bị ô nhiễm.

CÁC LOÀI ĐỘNG, THỰC VẬT TRÊN BỜ TUYỆT CHỦNG!

Nhiều loài động vật và thực vật đang bị đe dọa vì hoạt động của con người. Một số loài còn lại ít đến mức sẽ sớm biến mất vĩnh viễn! Dưới đây là một số loài đang đứng trên bờ tuyệt chủng...

(NHỮNG LOÀI HOA VÀ CÂY RẤT HIẾM

Hoa **lan ma**, một loài hoa trên quần đảo Cayman.

Xương rồng **Eriosyce chileno** ở Nam Mỹ.

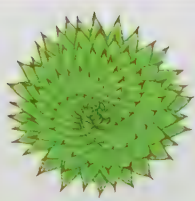
Lưu ly **Rehsteineri**, loài hoa nhỏ ở châu Âu.

Đậu chổi gió, loài cây có nguồn gốc ở đảo Sicile.

Tahini, loài cọ ở Madagascar.

Lô hội xoắn, “cây mọng” Nam Phi.

Cây nắp ấm, cây ăn thịt ở Philippines.

Thông Bạch Sơn, một loài lãnh sam Trung Quốc.

CÙNG BẢO VỆ TRÁI ĐẤT!

Bạn cũng có thể chung tay bảo vệ Trái Đất chỉ từ những việc đơn giản dễ làm hàng ngày.

Làm tổ cho các loài vật trong vườn và cho chim ăn khi mùa đông đến.

Đi **xe đạp, xe trượt, xe buýt** hoặc **tàu hỏa** đến trường, thay vì đi ô tô!

Nhắc cha mẹ dùng các sản phẩm diệt côn trùng thân thiện với **môi trường**.

Gom vỏ rau quả, lá rụng và hoa héo cho vào thùng đặt trong vườn: chúng sẽ chuyển hóa thành loại phân bón cực tốt gọi là **phân ủ**.

Chọn sản phẩm có ít vỏ bọc, mang túi khi đi mua hàng và hãy **phân loại** rác.

Tắm vòi tốn ít nước hơn tắm bồn. Khóa chặt vòi nước sau khi rửa tay!

Ra khỏi phòng, nhớ **tắt** đèn máy tính hay ti vi khi không sử dụng.

Giúp loài vật một tay

Vun gỗ nhỏ và lá rụng làm tổ cho nhím gai!

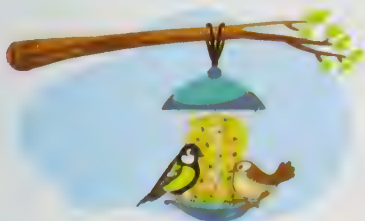
Một khúc gỗ đục nhiều lỗ nhỏ: một “khách sạn” cho côn trùng!

Vùi ngang một nửa chậu cây xuống đất: “ngôi nhà” cho cóc!

Tổ có cửa lớn cho chim cổ đỏ.

Tổ chim hình “hộp thư” cho chim sẻ ngô.

Cung cấp các loại hạt, mỡ cục, vòng quả khô và táo xiên: “nhà hàng” dành cho các loài chim!

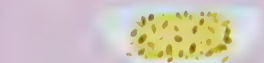
Đĩa đựng nước sạch: cho chim uống và tắm!

Làm mỡ cục tại nhà

Nhờ bố mẹ, người thân cùng chế biến món này cho chim ăn.

Chuẩn bị

- . Mỡ
- . Hạt tổng hợp dành cho “chim trời”
- . Lạc không mặn đã bóc vỏ
- . Hạt óc chó
- . Hạt hướng dương
- . Hộp sữa chua rỗng
- . Bát oto
- . Thìa
- . Dây
- . Một mẫu gỗ
- . Lưới bọc hoa quả

1. Cho mỡ đã làm chảy vào bát oto. Đổ tất cả các loại hạt vào rồi trộn kĩ.

3. Đổ hỗn hợp mỡ vào hộp rồi cho vào tủ lạnh để mỡ cứng lại.

4. Kéo dây để rút mỡ ra. Nếu không rút được thì đổ nước nóng lên hộp.

2. Cho mẫu gỗ buộc dây vào hộp sữa chua, để thò sợi dây ra ngoài.

5. Cho cục mỡ vào lưới rồi treo lên cành cây. Chú ý để xa tầm với của lũ mèo!

Giải trí

TRA CỨU THEO VẦN

A

Anh đào	20, 21
Anh thảo	6
Anh túc đỏ	23
Ao	28

B

Bách	41
Bạch dương	39
Bạch tuộc	93
Bão	96
Báo đốm	74
Báo ghê pa	73
Bão nhiệt đới	96
Băng trôi	79
Biển băng	79
Bọ hung	91
Bọ rùa	18
Bói cá	31
Bọt biển	81
Bồ công anh	23
Bông tuyết	55
Bướm	25

C

Cá bóng mủ	32
Cá chép	32
Cá chình	33
Cá chó	32
Cà chua	18
Cà heo	66
Cà hồi	32
Cá mập	66, 67
Cá mò	66
Cá ngựa	66
Cá nhà táng	68
Cá voi	66, 67
Cam	20
Cam canh	20
Cáo	7, 44, 77

Cáo Bắc Cực	78
Cầu vồng	8
Cây anh đào	6
Cây đào	6
Cây dẻ	38
Cây lá kim	12, 40, 41, 55
Cây lê	6
Cây mận	6
Cây ô liu	39
Cây táo	6
Chim cánh cụt	78, 79
Chim cổ đỏ	18
Chim én	89
Chim hét	45
Chim kịch	28
Chim sẻ ực đỏ	45
Chồn hôi	93
Chuối	21
Chuột cổ vàng	11, 40
Chuột đồng, chuột tuyết	34, 52
Chuột nhảy jerboa	76
Chuột xạ hương	30
Cóc	18
Con lửng	44
Củ cải	18
Cú mèo	45
Cú tuyết	78
Cua	60, 65
Cua biển	61
Cuốn chiếu	46
Cừu	50

D

Dâu tằm	20, 24
Dâu tây	20, 53
Dẻ gai	38, 39
Dê núi Alps	52, 55
Diệp	34
Dơi	7
Đồng	9

Dòng thác	52
Dứa	21
Dương xỉ	57, 75

Đ

Đà điểu	73
Đại bàng	52
Đào	8, 20
Đồng cỏ châu Phi	72
Động đất	98
Đụn cát	62

E

Ếch	28, 74
-----	--------

G

Gà gô	7, 54, 55
Gấu nâu	54, 57
Gấu trắng	78
Gió	9, 96
Gió mùa	15
Giun đất	46
Gỗ kiến	11, 40, 45

H

Hà mã	73
Hải cầu	79
Hải cầu lông mao	79
Hải ly	88
Hải quỳ	65, 81
Hang động	56, 57
Hoa	19
Hoa cúc trắng	23
Hoa hồng	91
Hoa nhung tuyết	53
Hoa súng	29
Hoẵng	44
Hướng dương	22
Hươu	10, 44
Hữu cái	7, 44

K

Kén nhộng	25
Khỉ	74
Kiến	47
Kiwi	21
Kỳ lân biển	79

L

Lá rậm	38, 50
Lạc đà một bướu	76
Lãnh sam	12, 40, 50, 55
Lê	20
Liều rủ	30
Lốc xoáy	96
Lợn rừng	44
Lũ lụt	98
Lúa	15, 22
Lúa mì	22
Lười	74
Lý đen	20, 24

M

Mác mốt	13, 52
Mạch nước phun	84
Mắc ma	100
Măng đá	56
Mện	20
Miệng núi lửa	100
Mòng biển mỏ đỏ	61, 63
Mòng biển mỏ vàng	61, 63
Moóc	79
Mọt ẩm	46
Mơ (quả)	8, 20
Mối	88
Muối	35
Mưa	9, 14, 56, 72, 96, 97
Mưa đá	9, 96
Mưa rào	7

N

Nấm	10, 24, 42, 43
Ngô	22

Ngũ cốc	22
Nhái	7
Nhện đen khổng lồ	93
Nhim gai	13, 18, 93
Nho	20
Nhựa ruối	91
Núi	50, 51, 52
Núi lửa	100

O

Ó biển phương Bắc	63, 69
Ong nghệ	8
Ong thường, ong	8, 21
Ong vò vẽ	8

Ô

Ô nhiễm	104
Ốc biển	60
Ốc đảo	77
Ốc mượn hồn	65
Ốc sên	13, 46

P

Phấn hoa	21
Phân ủ	108
Phúc bồn tử	8, 20, 53

Q

Quả thông	41
-----------	----

R

Rắn nước	34
Rắn Viper	76
Rêu	57
Rùa cạn	13, 34
Rùa da	68
Rùa nước	13, 34

S

San hô	80, 81
Sao biển	60, 65
Sấm	9
Sâm cầm	28

Sâu	25
Sẻ ngô	8, 18, 45, 88
Sét	9
Sò	60
Sóc	11, 40, 44
Sóng thần	99
Sổi	38, 39
Sông	30, 56
Sơn dương Chamois	52
Sứa	64

T

Táo	20
Tầm ma	91
Tần bì	38, 39
Tê giác	73
Thác nước	84
Thạch nhũ	56
Thiên nga	28
Thông	40, 41
Thủy triều	60, 61
Thủy triều đen	105
Tinh tinh	92
Tôm	57, 60
Tôm hùm	65
Tôm hùm đất	30, 57
Tuyết lở	78

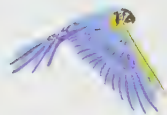
V

Vách đá	63
Vẹm	60, 61
Việt quất đen	20, 53
Vịt cổ xanh	30
Voi	73
Vũng	62
Vườn rau	18

X

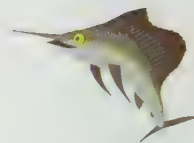
Xà lách	18
Xương rồng	76

TÁC GIẢ

Sylvie Bézuel

MINH HỌA

Bốn mùa/ Trên núi/ Thiên nhiên nổi giận: **Shiilia**
Ở nông thôn/ Thiên nhiên đáng kinh ngạc: **Sophie Verhille**
Theo dòng nước/ Ở những xứ sở xa xôi: **Manu Surein**
Dạo chơi trong rừng/ Ở biển: **François Foyard**

Dịch từ nguyên bản tiếng Pháp:
L'ENCYCLOPÉDIE LAROUSSE DE LA NATURE
của Sylvie Bézuel

© Larousse 2016

Xuất bản theo hợp đồng nhượng quyền giữa Larousse và Nhã Nam
Bản quyền bản tiếng Việt © Công ty Văn hóa & Truyền thông Nhã Nam

Bản quyền tác phẩm đã được bảo hộ. Mọi hình thức xuất bản, sao chép, phân phối dưới dạng in ấn hoặc văn bản điện tử, đặc biệt là việc phát tán trên mạng Internet mà không có sự cho phép bằng văn bản của Nhà xuất bản là vi phạm pháp luật và làm tổn hại đến quyền lợi của nhà xuất bản và tác giả. Không ủng hộ, khuyến khích những hành vi vi phạm bản quyền. Chỉ mua bán bản in hợp pháp.

BÁCH KHOA THƯ TIỂU HỌC LAROUSSE - THIÊN NHIÊN

Chịu trách nhiệm xuất bản: TS. TRẦN ĐOÀN LÂM | Biên tập: Phạm Trần Long
Biên tập viên Nhã Nam: Hoàng My | Thiết kế bìa: Thu Ngân | Trình bày: Kim Oanh | Sửa bản in: Đỗ Hằng.

CÔNG TY TNHH MỘT THÀNH VIÊN NHÀ XUẤT BẢN THẾ GIỚI

46 Trần Hưng Đạo, Hoàn Kiếm, Hà Nội | Điện thoại: 024. 38253841 | Fax: 024. 38269578
Chi nhánh tại thành phố Hồ Chí Minh: Số 7 Nguyễn Thị Minh Khai, Quận I, TP Hồ Chí Minh | Điện thoại: 028. 38220102
Email: marketing@thegioipublishers.vn | Website: www.thegioipublishers.vn

CÔNG TY VĂN HÓA VÀ TRUYỀN THÔNG NHÃ NAM

59 Đỗ Quang, Trung Hòa, Cầu Giấy, Hà Nội | Điện thoại: 024 35146875 | Fax: 024 35146965 | Website: www.nhanam.vn
Email: nhanambook@vnn.vn | http://www.facebook.com/nhanampublishing.
Chi nhánh tại TP Hồ Chí Minh: Nhà 015 Lê B chung cư 43 Hồ Văn Huê, Phường 9, Quận Phú Nhuận, TP Hồ Chí Minh
Điện thoại: 028 38479853 | Fax: 028 38443034 | Email: hcm@nhanam.vn.

BỐN MÙA

Ở NÔNG THÔN

THEO
DÒNG NƯỚCĐẠO CHƠI
TRONG RỪNG

TRÊN NÚI

Ở BIỂN

Ở NHỮNG XỨ SỞ
XA XÔITHIÊN NHIÊN
ĐẲNG KINH NGẠCTHIÊN NHIÊN
NỔI GIÃN!THIÊN NHIÊN
LÀM NGUY

Bách khoa thư Tiểu học Larousse

THIÊN NHIÊN

Thiên nhiên bao gồm cây cỏ, các loại động vật, núi đá, biển sâu, và rất nhiều điều nữa! Em có biết thiên nhiên nổi giận như thế nào không? Đến từ Larousse, nhà xuất bản sách tham khảo uy tín hàng đầu thế giới, cuốn bách khoa thư sinh động này sẽ giúp em hiểu hết về thiên nhiên kỳ vĩ!

Truyện tranh ngắn thú vị

Mỗi chủ đề một
biểu tượng

Tranh khổ lớn với
thông tin hấp dẫn

NHỮNG LOÀI CÂY LA LÙNG!

Cây ngắn tuổi, quả hình móng, hoa ngụy trang trên thân trắng, hoa
phai dần lại hay biến mất dần dần rồi biến mất hẳn. Cây này
rất đặc biệt và rất thú vị.

TRÊN ĐỒNG

Ở đây, tất cả những loài động vật trên đồng đều có thể biến mất dần dần
rồi biến mất hẳn.

Thông tin súc tích,
dễ hiểu, dễ nhớ

Trò chơi tương
tác vui nhộn

BECOME A MEMBER!

Yêu con như nắng xuân

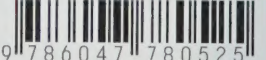
nhà nam

www.nhanam.vn

Nhà Nam là giải pháp

ISBN: 978-604-77-8052-5

9 786047 780525

Giá: 145.000đ

8 935235 228184